

A demográfiai és társadalmi hanyatlás megszüntetése

(*Demográfia*) Orbán Viktor miniszterelnök az új kormányzati ciklus fő céljaként a demográfiai helyzet javítását határozta meg. A szakértők, a releváns kormányzati szereplők és maga a miniszterelnök azonban már több alkalommal is úgy nyilatkozott, hogy a népesség fenntartásához szükséges 2,1-es családonkénti átlagos gyermekszám néhány évtized alatt (2030-ra) érhető el. Ezzel kapcsolatban a gond az, hogy addigra Magyarország népessége 8 millióra csökkenhet, és *semmi sem garantálja*, hogy a már *eddig is alkalmazott intézkedések* valóban sikeresek lesznek, sőt az a valószínűbb, hogy minden ugyanígy fog tovább haladni a népességfogyás, esetleg a lassuló népességfogyás útján. Ennek oka az, hogy a demográfusok és a kormányzati szereplők még mindig a hagyományos, eddig is alkalmazott eszközökkel élnek, melyek már *eddig sem hoztak* alapvető fordulatot (a családonkénti átlagos gyermekszám 1,2-ről is csak 1,4-re növekedett), és ezután sem fognak, noha lenne olyan cselekvési stratégia is, amely által nemcsak a stagnáláshoz szükséges 2,1-es családonkénti átlagos gyermekszámot lehetne gond nélkül biztosítani, hanem az erőteljes növekedéshez szükségeset is, mégpedig nemcsak néhány évtized alatt, hanem *azonnal, garantáltan és félpénzen*. Ezen állítás helytállóságának megértéséhez ismernünk kell a népességfogyás okait és a demográfusok erre adott elhibázott stratégiai válaszait. Ha pedig ismerjük az okokat, a helyes választ is meg tudjuk adni.

Eközben a különféle civil kezdeményezések is mennek a maguk útján. Budaházy Edda egy népesedési munkacsoport tagjaként, melynek demográfus szakemberek és civil szervezetek is a tagjai, már több éve folytatja a népesedési fordulatért vívott harcát. Legújabb kezdeményezése, a Hozz Világra Még Egy Magyar Mozgalom (megegy.com), melyet nagy (pro és kontra) sajtó- és internetes visszhang kísér. Ennek során Budaházy Edda a különféle interjúiban (Hír TV, Demokrata) nagyon jól felvázolta a jelenlegi helyzetet, melyet én is hasonlóképpen látok és ezt vele egymás között is megbeszéltük.

A társadalomban szerinte háromféle ember/család található: 1. azok, akik egyáltalán nem akarnak gyermeket. Ők ezt megtehetik, és senki sem akadályozza meg őket ebben. Ez egy kisebbség (Németországban pl. növekvő kisebbség), de ennek létét is el kell fogadnunk 2. Azok, akik 1-2-3 gyermeket vállalnak. Ők teszik ki a nagy többséget. Ők is megtehetik, hogy úgy gondolják, az ideális család 1-3 gyermekből áll, és az állami szociális juttatások, ha nem is teljes mértékben, de viszonylag megfelelő módon fedezik az ezzel kapcsolatos anyagi igényeiket. (Az én gyanúm azonban az, hogy ennyi gyermeket pusztán a családfenntartási ösztöntől indítva vállalnak fel. Ezért az állami szociális juttatások kifizetése ezen réteg számára lényegében kidobott pénz, mert bármilyen összegű juttatás esetén az 1-3 gyermeket önmaguktól is bevállalnák, és ennél többet így sem, úgy sem fognak produkálni.¹) 3. A harmadik csoportot azon (nagy fontosságú) kisebbség tagjai alkotják, ahol örömmel vállalnak a 6-8-10 gyermeket is. Ők azonban ezt a szándékukat már nem tudják megvalósítani, a jelenlegi támogatási keretek mellett ugyanis anyagilag nyomorba döntenék magukat és a családjukat is, amit korábban a Valóságban már én magam is kifejtettem.² Budaházy Edda helyesen mutatott rá,

hogya a három közül ez az egyetlen olyan csoport, amelyiket a szociálpolitika diszkriminál a társadalomban, mert miközben az első két réteg szabadon megvalósíthatja a családtervezési céljait, a harmadik ezt nem teheti meg, mert nincs rá anyagi lehetősége és ennek esélyét számukra az állam sem teremti meg.

Amennyiben tehát a népességünket növelni akarjuk, a harmadik rétegben rejlő lehetőségeket kellene kihasználnunk, mégpedig olyan módon, hogy ezt a csoportot az *anyagi érdek* kiaknázása mentén minél jobban kiszélesítsük. Ezenkívül azt a társadalmi célt is ki kellene tűznünk magunk elé, hogy ne csak a stagnálás, a népesség fogyásának a megállítása legyen a feladatunk, hanem az erőteljes növekedés, az 50 milliós Magyarország elérése.³ Ehhez pedig nem a 3-, hanem az 5-gyemekes családmódel preferálása szükséges.

Ha valaki vitába száll egy demográfus szakemberrel (néhányal én magam is megvitattam a nézeteimet), az elképzelései és a tervezési képességei között még csak a halvány gondolatát sem találja meg a 3 gyermeknél nagyobb családmódelre vonatkozóan, koncepcióval pedig már egyáltalán nem rendelkezik velük kapcsolatban (legalábbis, ami a demográfia *fősodrá*t illeti). Ha azt kérdezzük tőlük, hogyan lehetne növelni a népszaporulatot, (nem túl eredeti módon) mindig ugyanazt fogják hajtogatni, mert egyedül ez van a fejükben, a gondolkodásukban, a tanulmányaikban: adókedvezményekkel kell támogatni a gyermekvállalást, már az első gyermek megszületését is támogatni kell, segíteni kell a kismamák újbóli munkába állását, növelni kell a gyed összegét, nyugdíj- és adókedvezményeket kell adni a szülőknek, és így tovább.

Ez a stratégia azonban már eddig sem vezetett eredményre és ezután sem fog, mert eközben ***nem változnak meg a társadalmi feltételek***. Ezen juttatások az állam számára tehát kidobott pénz, ráadásként a népesség csökkenésnek további folytatódása mellett. Ezen nem változtat az sem, ha a támogatási rendszert bármilyen összeggel megnöveljük, mert egy ***elhibázott stratégián alapul***. Ez a szerkezet *sehol sem működik*, sehol sem képes biztosítani még az öfenntartáshoz szükséges 2,1-es családonkénti átlagos gyermekszámot sem, a(z erőteljes) növekedés lehetőségét pedig egyáltalán meg sem lehet vele kapcsolatban fogalmazni. Nem működik még Franciaországban sem (1,96), mely a legátgondoltabb és legkiterjedtebb családtámogatási stratégiával rendelkezik. Nem működik az erős szociális rendszerrel rendelkező Svédországban (1,67), és a magyarországinál jóval nagyobb összegű családtámogatásokat kifizető Ausztriában sem (1,40), melynek családonkénti átlagos gyermekszáma a magyarral azonos szinten áll. Ezen országokban egyedül a migráció biztosítja a népesség növekedését. (És a fejlett világ minden országában ugyanez a helyzet. Mindössze három, erős jóindulattal jólétinek nevezhető, de [represszíven] erkölcsi alapú ország [a jólét és az erkölcs összefüggését lásd alább] tudja biztosítani az öfenntartáshoz szükséges gyermekszámot: Kuvait 2,64, az Egyesült Arab Emírátsok 2,40 és Szaúd-Arábia 2,31.) A kérdés az, hogy mitől működne ez a rendszer Magyarországon, ha bármilyen (!) összeggel megnövelnénk a családtámogatásokat? Semmitől, mert ugyanazon a *hibás stratégián alapul*.

A demográfusok ugyanis nem látják jól (sőt egyáltalán) a népességfogyás okait a modern társadalmakban. Ennek hátterében ugyanis valójában az áll, hogy a második világháború után egy újfajta társadalmi *berendezkedés* jött létre. A hatalmasra felduzzasztott háborús termelést ugyanolyan volumen mellett a békés termelésre, a fogyasztási cikkek (autók, elektromos berendezések, élelmiszerek stb.) gyártására állították át. Ez lehetővé tette a frontról hazatérő katonák (a háború előtti anyagilag szűkölködő alacsony társadalmi réteg tagjainak), az egyszerű munkások jövedelmének ugrásszerű növekedését, akik így meg is tudták vásárolni ezen fogyasztási cikkeket. Ezzel egy öngerjesztő folyamat indult be: minél nagyobb volt a termelés, annál nagyobb lett a fogyasztás és

annál több bért lehetett kifizetni. (Ezt a módszert ma is alkalmazhatjuk: mesterségesen megnöveljük a termelést – nagyobb lesz a fogyasztás – magasabbak lesznek a bérek – nagyobb lesz a termelés – nagyobb lesz a fogyasztás – növekednek a bérek...⁴)

Ezzel kialakult a **fogyasztói társadalom** és az ún. *középosztály társadalma*.⁵ Megszűnt a „fent” és a „lent” kategóriája,⁶ eljött a „bérek forradalma”.⁷ Ezzel véget ért a marxi értelemben vett klasszikus kapitalizmus korszaka, ahol a munkásosztály ellensége volt a fennálló rendszernek az alacsony bérek, az óriási vagyoni különbségek, a gyermekmunka, a katasztrófális egészségügyi viszonyok, a rossz életkörülmények, az általános választójog hiánya, a társadalmi státuszok különbségei, az alacsony iskolázottság, a munkások kizsákmányolása stb. miatt. Mindezeket a fogyasztói társadalom (keleten részben az államszocializmus) egy csapásra kiküszöbölte. A munkásosztály megszűnt a rendszer ellensége lenni⁸ és annak szerves tagjává, „adófizető polgárrá”, „választópolgárrá”, a közvélemény meghatározójává, a középosztály alaprétegévé lett.

William Henry Beveridge báró (1879–1963), brit közgazdász 1942-ben kidolgozta a háború utáni társadalombiztosítási rendszer (*Beveridge Plan*) elveit, mely a bármely lehetséges okból fellépő szűkölködést volt hivatva kiküszöbölni a társadalomból. A második világháború után ez lett a brit családipótlék-rendszer, a munkahelyi balesetek rendezésének, a társadalombiztosítás, a nemzeti egészségügyi szolgálat, alapja, amely hozzájárult a konzervatívok vereségéhez az 1945-ös választáson. A „társadalombiztosítás” kifejezést a jövedelem kiesésével szembeni biztosítás megjelölésére használta, munkanélküliség, betegség vagy baleset, öregség, egy másik személy halála estén, és a többletkiadásokkal szemben, születés, halál vagy házasság esetére. Az új-zélandi példát követve mindenki számára öregségi nyugdíjat biztosított Nagy-Britanniában. A tervezet kötelező társadalombiztosítási rendszert irányzott elő, az egész lakosságra kiterjedő juttatásokkal és befizetésekkel. Fő célja a gyermeksegélyezés, az egészségbiztosítás és a foglalkoztatás fenntartása volt. A megélhetési segélyek kialakításánál, melyeket munkanélküliség, rokkantság és öregség esetére irányzott elő, figyelembe vette Németország, a Szovjetunió és más országok tapasztalatait. 1946-ban családi pótlékot vezettek be a második és a további gyermekek után. Beveridge szükségesnek tartotta, hogy a gazdaságban mindig több munkahely legyen, mint amennyi munkavállaló van.⁹

Ugyanezen folyamatok a második világháború utáni Magyarországon és a keleti blokkban is érvényesültek. A társadalom, az államszocializmus keretein belül, itt is megindult egyfajta jóléti (és fogyasztói) állam irányába (mely gazdasági téren – a bérek forradalma nélkül és a tervgazdálkodás miatt – csak a hiánygazdaság szintjéig jutott el; noha deklarált célja a tömegtermelés és a tömegfogyasztás volt – erre irányultak az öt-éves tervek és a munkaversenyek). Hatalmas lakásépítési és egyéb szociális programok indultak (nyugaton és a szocialista országokban egyaránt). A háború után a szociális juttatások mind szélesebb köre fokozatosan keleten is a lakosság mind nagyobb rétegeire terjedt ki. Az 1970-es évektől Magyarországon is egyre több nő állt munkába.

Ezzel együtt azonban a népszaporulat társadalmi feltételei is alapvető módon megváltoztak. (S ezen jóléti intézkedések súlyosan negatív demográfiai hatását mind a mai napig senki sem mérte fel, sőt még csak fel sem ismerte azt, hogy ez lehet a demográfiai hanyatlás legfőbb oka.) A második világháború után ugyanis a jólét növekedése miatt **hatalmas rétegek léptek be az alacsony társadalmi rétegből a középrétegbe**, tehát **alapvető módon alakult át** a társadalom szerkezete. A Valóságban korábban már kifejtettem,¹⁰ hogy a társadalom hármas rétegződése (alacsony, középső és magas társadalmi réteg) hatással van az emberek családtervezési stratégiáira is (aminek hátterében ezen

társadalmi rétegek eltérő *kényelmi szintjei* állnak, s a gyermekvállalási kedv növelését is a kényelmi szint megemelésének a lehetősége által lehet kiaknázni, mégpedig az *anyagi érdeken* keresztül).

A korábbi rendszerekben (feudalizmus, klasszikus kapitalizmus) a társadalom legnagyobb rétegét az alacsony társadalmi réteg tette ki. Ezekben a rendszerekben nem volt semmilyen átfogó és kötelező szociális ellátórendszer (nyugdíj, betegbiztosítás, munkanélküli segély, szülési támogatások stb.). (Az 1891-es kötelező betegségi biztosítást most nem részletezem, mert csak az ipartörvény hatálya alá eső foglalkozásokra vonatkozott és nem is fedte le az összes kockázati tényezőt, valamint nem volt beágyazva egy – akkor még nem is létező – szociális állam kereteibe; még 1906-ban is csak a lakosság 3,3%-a volt biztosítva, ami csak 1975-re lett 100%.¹¹) Az ember csak saját magára és a családjára számíthatott, ha krízishelyzetbe került (a munka elvesztése, gyermekszülés, betegség, halál, árvaság, öregség, rokkantság stb.). S ezen krízishelyzetek közül most a számunkra (annak anyagi vonzatai miatt) a gyermekszülés a lényeges kérdés (minthogy a szociális ellátórendszer értelmezésében a gyermekszülés is egy krízishelyzetnek tekintendő, s ezt a gondolkodásmódot aztán sajnálatos módon a gyermeket vállaló szülők is átveszik).

Ezen krízishelyzetek kiküszöbölésének legfontosabb eszköze a múltban (és a szociális ellátórendszereket nélkülöző fejlődő országokban még ma is) a sok (akár 8-10) gyermek vállalása volt. A szülőkkel idős korukban az állam egyáltalán nem törődött. A gyermekek feladata volt az, hogy a szüleiket idős korukban ellássák. És ezt a kötelességet, azzal együtt, hogy a család fenntartásához a fiataloknak is hozzá kell járulniuk a saját munkájukkal, már a kezdetektől bele kell nevelni a gyermekekbe (és ez már az ősi nemzedékek sora óta rutinszerűen működik is). A nevelés és az ezzel együtt járó erkölcs tehát nemcsak egy terhes feladat, egy kényelmetlenség, hanem jól felfogott szülői kötelesség, ön- és rokoni érdek. Ehhez pedig olyan erkölcs és hagyomány kell, amit a gyermekek is el tudnak, és el is kell fogadniuk, hiszen a dolgok már az idők kezdetétől fogva így mentek, és egyedül ezen az alapon működnek. Minél több gyermeke (és unokaöccse/-húga) volt tehát a szülőeknek (akik közül általában csak 1-2-3 érte meg a felnőttkort), annál nagyobb jólétre számíthattak idős korukban. Ezt a rendszert a gyermekeknek is érdekükben állt továbbadni a saját gyermekeik számára, hiszen idős korukban ők is csak a saját gyermekeikre számíthattak, ehelyett nem állt a rendelkezésükre semmilyen működő alternatív megoldás. Ezért az alacsony társadalmi réteg körében hagyományosan magas a népszaporulat (függetlenül annak anyagi terheitől, aminek enyhítésére a gyermekeknek is korán munkába kell állniuk). Ennek megfelelően ezen családokban erős volt a társadalmi szolidaritás, a kulturálisan meghatározott vérségi alapú összetartozástudat, amit az előre adott öröklési rendszerek (primogenitúra, majorátus, minorátus stb.) is tovább erősítettek. A családi szolidaritás egyben szilárd erkölcsi alapot adott a társadalom létezéséhez is, ami a modern berendezkedésekről már nem mondható el.

Amikor tehát a második világháború után (nyugaton és keleten is) új társadalmi rendszer alakult ki, az anyagi jólét növekedése miatt hatalmas rétegek hagyták el az alacsony társadalmi osztályt és léptek be a középosztályba. A fogyasztói társadalomban (és az államszocializmusban) a családi szolidaritás szerepét az állami szociális ellátórendszer vette át. Ha tehát az egyén krízishelyzetbe került, az állami szociális ellátórendszer az egyén segítségére sietett, a mindenkire kiterjesztett nyugdíjrendszer (és az egészségügyi rendszer fejlődése) pedig szükségtelenné tette, hogy a családok 8-10 gyermeket vállaljanak, elegendő lett a *családfenntartáshoz* elégséges 1-2 gyermek világra hozatala is. Ez a családmodell azonban a *nemzetfenntartáshoz* már elégtelen, csak a lelassított nemzethalálhoz elégséges.

Mindennek háttérében az a törekvés áll, hogy a középosztály tagjai nem akarnak megmaradni a saját osztályukban (ha egyszer már szilárdan ott vannak, a feljebb lépés eszközeivel, lehetőségeivel és vágyaival pedig képzelt módon vagy ténylegesen is rendelkeznek), hanem igyekeznek a felső osztályba kerülni, egyre jobban javítani akarják az anyagi helyzetüket (munka, vállalkozás), hogy magasabb társadalmi státuszt érjenek el. Ehhez pedig társadalmi tőkére, kapcsolatokra és anyagi eszközökre van szükségük. Ezért spórolniuk kell, hogy meg tudják venni a (társadalmi státuszuknak megfelelő) fogyasztási cikkeket, hogy szebb házat, autót stb. birtokoljanak, jobb ételeket ehessenek stb. Az ehhez szükséges anyagi eszközöket pedig főként a gyermekvállalás terén lehet megtakarítani. Különbözik sincs szükségük a 8-10, de még a 2-3 gyermekre sem, ha az állami nyugdíjrendszer idős korukban úgyis gondoskodni fog róluk. A mégis megszülető 1-2 gyermek pedig pusztán a családfenntartási ösztön, a vagyon öröklésének továbbhagyományozódása, a családi emlékezet fenntartása miatt jön világra. (Azok pedig, akik erről is lemondanak, az anyai/szülői ösztöneiket szélsőséges, de egyre jobban terjedő módon különféle pótlékokkal élik ki: főként az agyonbabusgatott kedvenc háziállataikkal; ami pl. a mai Japánban már katasztrófális méreteket kezd ölteni.) Ha pedig ez az 1, illetve az első véstartalékként a második gyermek is megszületik, annak a családok a lehető legjobb feltételeket igyekeznek biztosítani ahhoz, hogy a középosztályból a felső osztályba emelkedhessen. A szülők kivetítik a saját vágyaikat a gyermekeikre, szeretnék, ha jobb életük lenne, mint nekik volt, ha az életben többre vennék, mint ők, ha a középosztályból a felső osztályba kerülnének, hogy a család a társadalmi felemelkedés útjára léphessen. (Ha nekem csak érettségim volt, a gyerekek szerezzen diplomát; ha én csak egyszerű alkalmazott voltam, a gyermekem legyen igazgató, sikeres sportoló stb.; ha én anyagi gondokkal küzdöttem, ő legyen vagyonos ember, vállalkozó stb.) Az ehhez szükséges szűkös családi forrásokat pedig csak 1 vagy maximum 2 gyermek számára lehet a leghatékonyabban biztosítani, hogy a megtakarítás, az örökölt családi vagyon stb. ne aprózódjon el túl sok gyermek között, csökkentve ezzel a társadalmi felemelkedésük esélyét. (Ez a „feljebb” kerülési szándék, a „szép ruhákkal” való hivalkodás, mások figyelmének a felkeltése, a vagyon egyben tartása stb. volt az oka az egykézésnek is, mely egyes vidékek paraszti családjaiban már a 19. században felütötte a fejét.)

Ez az emberi gondolkodásmód jelenti egyben a magyarázatot a demográfia azon régi megoldatlan problémájára is, hogy miért sokkal nagyobb a fejlődő országok népszaporulata, mint a fejlett országoké, noha a fejlett világban az anyagi javak bővelkedése elvileg sokkal több gyermek vállalását tenné lehetővé. (Sok gyermek a harmadik világban = létbiztonság idős korban; kevés gyermek a fejlett világban = a gyermekek és a család társadalmi felemelkedésének esélye.) A különbség a múltbeli alacsony társadalmi rétegek és a mai fejlődő világ 8-10 gyermeke között az, hogy az orvostudomány fejlődése és a világméretű egészségügyi gondoskodás létrejötté miatt ma már nemcsak 2-3 gyermek marad életben a 8-10 közül, hanem mindegyik, ami többek között Afrika mai népességrobbanását is okozza.¹²

Amikor tehát a második világháború után az alsó osztályból hatalmas tömegek léptek be a középosztályba, a hagyományos családi közösségek helyett önző stratégiájú, fragmentált kiscsaládok jöttek létre, melyek a gyermekvállalás terén is a saját önző céljaikat és nem a nemzeti (vagy első helyen a családi, nemzetségi) érdeket követik. Az állami szociális ellátórendszer átvette a család hagyományos szerepét, a látszólagos biztonságot adta a családoknak, amelyek így semmilyen krízishelyzettől nem rettennek többé vissza. Ez pedig alapvető módon erodálja a családok társadalmi szerkezetét. Egy nőnek vagy férfinak többé attól sem kell tartania, ha az egyik szülő kilép a családból

vagy önző módon elhagyja azt, vagy a nő házasságon kívüli kapcsolatból szül gyermeket, hiszen az állami szociális ellátórendszer minden ezzel kapcsolatos anyagi gondot kiküszöböl, a megváltozott társadalmi normák pedig semmilyen erkölcsi korlátot nem támasztanak ezzel szemben (sem a család, sem a szomszédság, a társadalom stb. nem bélyegzi meg az ilyen szülőt; mindenki csak a „saját dolgával” törődik). (Az efféle esetek a régmúlt erkölcsi alapú társadalmi viszonyai között elképzelhetetlenek voltak, s amennyiben mégis előállt valamilyen krízishelyzet, pl. árvaság, deklasszáció, rokantság, a bajba jutott egyénről a rokonság gondoskodott. Lásd alább.) Ezért terjednek a csonka családok, a válások, a házasságon kívüli gyermekvállalás, az abortusz stb., mindazon jelenségek tehát, amelyek alapvető módon bomlasztják a társadalmat, s mivel ez a rendszer még az önfenntartáshoz szükséges 2,1-es családonkénti átlagos gyermekszámot sem tudja előállítani, a történelem és biológia vastörvényének megfelelően végül egész nemzetek kihalását, ezen rendszer automatikus és elkerülhetetlen eltűnését eredményezi a történelem süllyesztőjében, átadva a terepet egy ennél sokkal életképebb, túlzó liberalizmustól és szocializmustól mentes, a hagyományos értékeken, erkölcsökön és családmódellem alapuló társadalomnak.

A legjobb kontrollcsoportunk ebből a szempontból Nyugaton a migránsok, nálunk pedig a cigányság, melynek túlnyomó többsége még ma is az alacsony társadalmi réteg tagja, szilárd rokonsági kötelékben élő családokkal. Ezért magas nálunk még mindig a népszaporulat, annak ellenére is, hogy a jóléti állam szociális juttatásaiból ők is részesülnek. Amint azonban valamelyik család közülük is belép a jómódú középrétegbe (értelmiségiek, sportolók, zenészek stb.), automatikusan a középosztályra jellemző 1-2 gyermekes családmódellem és a rokon kapcsolatok felbomlása lesz rájuk is jellemző.

A fent említett hármastagozódás (alacsony, közép, magas) miatt tehát csak kétféle lehetőségünk van: a társadalmat a harmadik világ szintjére züllesztjük, létrehozuk az alacsony társadalmi réteg nagy tömegét, mindenféle szociális ellátórendszer nélkül, ahol újra hatalmas mértékű lesz a népszaporulat. Vagy teljesítjük a középosztály (3. csoportjának) gyermekvállalással kapcsolatos vágyait, olyan módon, hogy a 3-5-10 gyermek felvállalása anyagilag és társadalmilag nagyságrendekkel előnyösebb legyen számukra, mint az 1, esetleg 2 gyermekben rejlő (anyagi és elevatív) lehetőség. (S ezzel együtt – nem mellékes módon – a rokonsági kapcsolatokat rendszerét, valamint az erkölcsi alapú társadalmat is helyre kell állítanunk – lásd alább.) Közülük is azon családokra kell koncentrálnunk, amelyek a fent említett 3. csoportba tartoznak vagy oda akarnak kerülni, ahol hajlandók a 6-8-10 gyermeket is felvállalni. A maximális támogatásokat rájuk kell összpontosítani. Nem kell tehát mindenkit bevonnunk a rendszerbe, csak azokat részesítjük a maximális támogatásban, akik hajlandók az állami népesedési céloknak megfelelő számú gyermeket vállalni.

Ehhez pedig ki kell törnünk a szociális juttatások téveszményének korlátai közül. Az ember a szociális juttatásokkal kapcsolatban ugyanis mondhatja azt, hogy nekem ez megfelel, de azt is, hogy nem felel meg, és azokat elfogadom, illetve nem fogadom el. Mindkét választásra joga van, mert a szociális rendszer nem támaszt vele szemben semmilyen *kötelezettséget* arra vonatkozóan, hogy az állami népesedési céloknak megfelelő módon cselekedjen (ha az eszesebb kormányzattal megáldott országokban vannak egyáltalán ilyen állami népesedési célok).

Abban az esetben azonban, ha az állami népesedési politika a szociális juttatásokat *SZOLGÁLTALÓ* rendszer helyett a népszaporulatot *MEGRENDELŐ* rendszerré válik, és a gyermekvállalást kötelezettségként állítja szembe a **több gyermeket vállalókkal** (a 3. csoporttal) szemben, a helyzet alapvető módon megváltozik. Mondhatjuk ugyanis a szülőknek

azt, hogy a szociális juttatások megtartása mellett minimum 5 gyermek vállalása esetén gyermekenként még ennyi és ennyi millió forintot is kifizetünk nektek. Erre a szülők mondhatják azt, hogy ezt nem fogadom el (ha keveslem az összeget, túl soknak tartom az öt gyermeket, kényelmetlen számomra nagycsaládban élni stb.), de mondhatja azt is, hogy ennyi és ennyi millióból már meg tudom oldani a vágyaimat és a társadalmi céljaimat és a kényelmi igényeimet, ezért elfogadom az ajánlatot. Ezzel pedig egyben kötelezettséget is vállalnak mind az 5 gyermek megszületésére, különben vissza kellene fizetniük a teljes összeget, és akkor nem tudnák finanszírozni az életvitelükkel kapcsolatos (kényelmi) vágyaikat sem.

A szociális juttatásokat *szolgáltató* rendszer helyébe lépő, a gyermekeket *megrendelő* rendszer tehát egy alapvető fordulatot jelent a népesedéspolitikában, mert tervezhetővé teszi a folyamatokat. Ha például a célunk az, hogy évente 100 ezer gyermek szülessen, nincs más feladatunk, mint biztosítani az ehhez szükséges anyagi fedezetet és annyi családot bevonni a programba, amennyivel ez a cél elérhető. Nem kísérletezgetünk tehát azzal, hogy a családok elfogadják-e a felkínált juttatást vagy sem, és nem fabrikálunk a szociális ösztönzőkkel sem, amelyek már eddig sem vezettek semmilyen eredményre (és ezután sem fognak). Egyszerűen csak felajánljuk a meghatározott, gyermekenkénti milliós jutalmat a minimálisan 5 (vagy több) gyermeket vállalóknak. Azokat a családokat melyek ezt elutasítják, egyszerűen kihagyjuk a programból, azokat pedig, amelyek elfogadják, bevesszük a programba, és ezt egészen addig folytatjuk így, ameddig annyi családuknak nem lesz, amennyi a népesedési célunk eléréséhez szükséges. Ennyi az egész, nincs benne semmilyen bonyolult vagy *kiszámíthatatlan* tényező, és nem tornyosul vele szemben semmilyen áthágthatatlan akadály sem. Ilyen módon pedig a népesség növekedését fel lehet használni a gazdaság (volumenének) fejlesztése és az export növelése, tehát a GDP *ugrásszerű* (!) növelésére is (hiszen a nagyobb népesség nagyobb nemzeti jövedelmet, erősebb gazdaságot, hadsereget, kultúrát is jelent).

Egy másik lehetséges *megrendelői* stratégiát a napi megélhetési költségek kalkulációjára építhetünk fel. Sok fejlődő országban az alsó társadalmi réteg tagjai még ma is napi 1 dollárból kénytelenek megélni. A fejlett világban, közelebből a mi térségünkben, az átlagfizetéseket alapul véve az embernek legalább napi 10-15 euróra van szüksége a megélhetéshez (energia, rezsi-költségek, élelmiszerek, ruházat, közlekedés stb.). Amennyiben tehát az 1 vagy 2 gyermeknél több vállalásának útjában álló fő érv a pénz, akkor az államnak ezeket a költségeket kellene megtérítenie a családok számára. A stagnálást jelentő 3 gyermekes családmóddal helyett ismét csak a növekedéshez szükséges 5 gyermekes családmóddal kellene preferálni. Fennmaradhatnának a jelenlegi szociális támogatások is, de az államnak az öt- és ennél több gyermekesek (a 3. csoport) napi költségigényeit is ki kellene elégítenie. Bizonyos cikkek megoszlanak a gyermekek között (energiaköltségek, élelmiszerek, ruházat), ezért gyermekenként elégséges napi 5 eurót számolnunk. Az állam tehát (és nem a vállalkozások vagy az önkormányzatok) mind az öt gyermek után kifizeti az 5 eurót, vagyis napi 25 eurót, ami havonta 750 euróval, 225-250 ezer forinttal emeli meg az 5 gyermekes családok jövedelmét (de a minimális 5 gyermekes szinten felül semmilyen felső korlátot nem kellene szabnunk a családok gyermekvállalását illetően). Vagyis egy 5 gyermekes család után az államnak évi 9000 euró (2,7 millió forint) plusz kiadása van (mindössze!), ami 100 ezer családra átszámítva évi 900 millió euró, avagy 270 milliárd forint, amit a jövő évi 2014 milliárdos családtámogatási összegből is könnyedén ki lehetne fizetni.

Ezen kiadások kezdetben tehát mindössze 100 ezer családra vonatkoznának, s a támogatás elnyerését bizonyos feltételekhez kellene kötni (iskolai végzettség, munka, megfelelő szociális és erkölcsi állapotok stb.), hogy a társadalomban egyre nagyobb legyen

azon réteg aránya, amely képes az ország hagyományait (családformátumot, műveltségi szintet, kultúrát, erkölcsi értékeket, rokonsági kapcsolatokat stb.) a megfelelő szinten tovább adni, megfelelően szocializálni a gyermekeket. (S ezen követelmények olyanokat is a saját szocializációjuk javítása felé terelik majd, akik e tekintetben, politikailag korrekt módon fogalmazva, „kihívásokkal küzdenek”. Nem adjuk tehát ingyen a szociális juttatásokat születési, állampolgári jogon, mint a jelenlegi szociális ellátórendszer, hanem ennek érdekében követelményeket is támasztunk az egyénnel szemben.)

(Társadalom és erkölcs) A népességfogyás megállítása mellett vissza kell tehát állítanunk a hagyományos erkölcsi és rokonsági alapú társadalmi szerkezetet is, persze nem mindenki számára, nem kötelező jelleggel és nem is ráerőltetve azokat mindenkire (miként azt a liberalizmus teszi a saját elképzeléseivel), azokra is, akik azokat nem helyeslik, hanem csak azok számára, akik képesek elfogadni a hagyományos értékeket, akik úgy érzik, hogy ezekre szükség van és ezeket kívánatosnak, nélkülözhetetlennek tartják.

Az embereket (és elsősorban a nagycsaládokat) nem hagyhatjuk magukra, mondván, hogy boldoguljatok, ahogy akartok, birkózzatok meg egyedül az élet kihívásaival. Ettől eltérően kell cselekednünk, kisebb rokoni közösségekbe kell őket szervezni.

Arisztotelész szerint a társadalom alapja a család. Én viszont úgy vélem, hogy az ennél egy fokkal nagyobb rokoni közösség, a nemzetség az. A család ugyanis (erkölcsileg, gazdaságilag, társadalmilag, jogilag, önvédelmi szempontból stb.) sérülékeny, főként a modern liberális demokrácia (v)iszonyai között (csonka családok, az egyik vagy mindkét szülő kilépése a családból, az egyik vagy mindkét szülő halála, rossz anyagi, erkölcsi, társadalmi helyzet a családon belül stb.). Nem képes (minden esetben) arra, hogy erkölcsi (és kulturális, anyagi) alappal szolgáljon a gyermekneveléshez és a szülők számára sincs egy kötelezően elfogadandó magasabb szintű *tekintély* (!) maguk fölött.

Abban az esetben azonban, ha az ember erkölcsös, egyben (és automatikusan) öntudatos is. Fel tudja tehát mérni, hogy mi a jó saját magának és a társadalomnak. Ha tehát van pl. egy olyan mozgalm, hogy megegyemagart.com, aminek végső értelme az, hogy a magyar nemzet hosszú távon is fennmaradhasson (ellentétben a mai demográfiai helyzet hosszú távon elkerülhetetlenül fatális kimenetelével), nem azon fog áskálódni, hogy (egyébként észszerűtlen módon) diszkreditálja ezt a mozgalmat. Nem fog kifogásokat sem keresni ahhoz, hogy a (korlátlan) egyéni érdekének megfelelően a jelenleginél több gyermek vállalása miként áll útjába az ő egyéni szabadságának, jólétének („minek”, „mibő”), hanem világosan fogja látni, hogy egy magasabb társadalmi cél érdekében arra van szükség, hogy mindenki, így ő is most, a jelenlegi helyzetben vállaljon áldozatot, akkor is, ha ez számára kényelmetlen vagy anyagilag hátrányos. Nemesak a saját helyzetére van ugyanis tekintettel, hanem képes a jövőbe tekinteni és azt akarja, hogy a leszármazóira is egy élhető és fenntartható országot, világot hagyjon.

Az erkölcsi érzék, az öntudatosság elvesztése és a saját egyéni érdek előtérbe helyezése, a jövő iránti közömbösség a mai politikai rendszerek jellegéből következik. A szocializmusban és a liberalizmusban ugyanis nincs semmilyen erkölcsi alap. Ilyen csak a konzervatívizmusban létezik. A *liberalizmus* kulcsszava leegyszerűsítve a szabadság, de emögött nincs semmilyen erkölcsi tartalom. A liberális ember azt mondja, szabad akarok lenni vég nélkül és nem tűröm el senkitől és semmitől, hogy korlátozza a szabadságomat. Ha tehát az erkölcs is egy korlát ennek útjában, a moralitást is mindenféle lelkiismeret-furdalás nélkül félretolom. (Az a szépen hangzó liberális elv pedig, hogy a szabadságom csak addig terjed, amíg nem sérti más ember ugyanezen szabadsághoz való jogát, már régen az érvényét veszítette, maga a *határ* fogalma vált definiálhatatlanná.)

A liberalizmus ideológiájának már az alaptézisei is hamisak. Az egyik legnagyobb általuk hangoztatott ostobaság, hogy minden ember szabadnak született. Csecsemőként azonban az ember még egyáltalán nem szabad, mások általi táplálásra, védelemre, felügyeletre, oktatásra (két lábra állás, beszéd, a veszélyekre való figyelmeztetés, az ismeretek átadása) van szüksége ahhoz, hogy később önálló és önfenntartó lehessen. Gyermekként mások ellenőrzése alatt kell állnia, a pusztta életben maradása érdekében is, és mások erkölcsi útmutatására, majd társadalmi kapcsolatokra és -tőkére is szüksége van ahhoz, hogy társadalmilag is életképes (többé-kevésbé „rendes”) ember lehessen. A liberalizmus tehát csupa ilyen jól hangzó, de értelmetlen, átgondolatlan oltári nagy ostobaságokból áll. A (konzervatív alapon álló) restauráció filozófusai – Joseph de Maistre (1753–1821), Louis de Bonald (1754–1840), Juan Donoso Cortés (1809–1853), Carl Schmitt (1888–1985) – ezzel szemben úgy vélték, hogy az ember veleszületett örökös éretlenségben szenved. A francia forradalomból pedig azt a következtetést vonták le, hogy a szabadság lezüllesztette az államot.

A másik ilyen, számomra „kedvenc” (átgondolatlan) liberális ostobaság a reklámokban és a dalszövegekben is gyakran hangoztatott „légy önmagad” felszólítás. (Ami már eleve kizárja a másik ember fent említett ugyanazon szabadságának a figyelembe vételét.) Nagyon jól hangzik ugyan, hogy ne hallgass senkire és semmire, hiszen te tudod a legjobban, hogy mi a jó neked, csakhogy a legnagyobb baj ezzel mégiscsak az, hogy egy átlagember, akit ezzel a szlogennel megcéloznak, tulajdonképpen egy kiforratlan vadember (ahogyan Victor Hugo is nevezte). Nagy valószínűséggel nem ő a világ legokosabb, legműveltebb és legönzettelenebb teremtménye. Így aztán amikor azt sulykolják belé, hogy tedd azt, amihez kedved van, ez általában egyenes úton vezet ahhoz, hogy drogosok, „lázadók”, „elidegenedett” fiatalok, utat tévesztett emberek és ki tudja még milyen más, romboló hatású kreatúrák legyenek belőlük. Amikor „Diana, a szívek hercegnője” igyekezett kitörni az udvari „kötöttségekből”, még csak nem is jutott annak tudatára, hogy a „szabad szellemének” érvényre juttatásával azt az erkölcsi alapot rombolja le, amely a társadalom számára korábban mégiscsak valamiféle társadalmi normát jelentett. A közember mostantól fogva már joggal mondhatja, hogy én is szabadon lázadhatok a (csak látszólagos, de valójában alapvető fontosságú) konvenciók ellen, hiszen a legfelső szinten is ezt teszik. Chesterton (1874–1936) szerint¹³ azonban: „Nincsenek halott konvenciók. A konvenciókról lehet azt mondani, hogy kegyetlenek, lehet azt mondani, hogy trágárok, csak azt nem, hogy halottak; semmi sem élőbb a konvencionál.”

A *szocialista* ember kulcsszava leegyszerűsítve a jólét. Jólétben akarok élni (akkor is, ha pl. egy munkás vagyok), legalább olyan mértékben, mint egy polgár. Azonban a jólétre való törekvés sem erkölcsi alap. Ha ugyanis a jólétem iránti törekvésem valamilyen erkölcsi korlátba ütközik, azt is mindenféle lelkiismeret-furdalás nélkül félretelhetem. (Hiszen a liberalizmushoz hasonlóan a szocializmus sem támaszt velem szemben semmilyen olyan erkölcsi korlátot, melyet minden körülmények között meg kell tartanom.) Ha jól akarok élni, egyedül én magam számítok, nem törődök a környezetemmel. A többiek legfeljebb az eszközei lehetnek a jólétre való törekvésemnek. Ahhoz, hogy mindenkitől függetlenül jólétben éljek, nincs szükségem mások együttműködésére.

A *konzervatív* ember kulcsszava leegyszerűsítve a megfontoltág. Mindig megfontolás tárgyává teszem azt, hogyan cselekszem. Úgy vélem (ideális esetben), hogy minden jól van úgy, ahogyan van (hacsak nem a liberalizmus és a szocializmus által okozott romokat kell éppen eltakarítani). Legfeljebb az jut az eszembe, hogy a fennálló helyzeten lehet ugyan javítani, de csakis abból az alapállásból kiindulva, hogy mindig megfontolom, mielőtt cselekszem, és főként azt, hogy mit cselekszem. Ez a megfontolás

pedig egyben automatikusan egy erkölcsi alap, mert mindig olyan körülményeket kell számításba vennem, mint pl. azt, hogy a változás vagy a cselekvés jó-e, kinek jó, nem okozok-e vele valamilyen hátrányt, visszaesést (ami a liberálist és a szocialistát egyáltalán nem érdekli, és nem is veszi számításba). Ahhoz pedig, hogy a cselekvésem ezen feltételek mellett hasznos legyen, korlátot kell állítanom a vágyaim elé, mint amilyen a (korlátlan) szabadságvágyam, a (korlátlan) jólét iránti vágyam. Nemcsak magamra kell tekintettel lennem, hanem a környezetemre is, hogy ezen törekvéseim ne csak *nekem*, hanem *nekik* is a hasznukra váljanak. Kompromisszumot kell tehát kötnöm a saját korlátlan vágyaim és a környezetem haszna között. Én is azt akarom, hogy szabad legyek, jólétben éljek, de csak egy bizonyos erkölcsi alapot át nem hágva. Ezért jól meg kell fontolnom, hogy nem rombolom-e le azt a világot, amelyben most is élek, s mellyel elégedett vagyok. Ehhez pedig szilárd erkölcsi alappal kell rendelkezennem, hogy ellen tudjak állni a (korlátlan) vágyaim korlátlan kiélésének kísértésével szemben. Ennek eszköze pedig a *szolgálát*.

A politikai eszmerendszerek közül tehát egyedül a konzervativizmus rendelkezik azzal az erkölcsi alappal (a megfontolással és ennek eszközével, a szolgálattal) ahhoz, hogy ennek a kísértésnek ellent tudjak állni. A liberalizmus és a szocializmus nem állít semmilyen ehhez hasonló erkölcsi korlátot az ember elé. Arra biztatja őt, hogy legyen korlátlanul szabad (légy önmagad) és éljen korlátlan jólétben („minden áron”). Ezzel pedig a konzervativizmus önfenntartó folyamataival szemben egy hosszú távon fenntarthatatlan állapotba taszítja a társadalmat, melyet aztán újra és újra a konzervativizmusnak kell helyre hoznia. Szabadnak lenni és jólétben élni ugyanis csak megfontolt módon lehet. A szabadság és a jólét elérése közben nem rombolhatom le a meglévő világot. A liberális és a szocialista pedig pontosan arra törekszik, hogy összezúzza a régi (szerintük) „megcsontosodott” világot, mivel ez áll útjában az általuk elképzelt korlátlan szabadságnak és jólétnek. Ezzel azonban minden esetben csakis visszaesést, hanyatlást, fejtelenséget, szenvedést okoznak. Azonban a mai konzervativizmus, amely egykor a királyi hatalom isteni eredete mellett kardoskodott, ma már a „libertárius modernség” legrendíthetlenebb zászlóvivője, miként azt egyes, nem éppen konzervatív filozófusok¹⁴ is kénytelenek elismerni.

A mai modern társadalmak (sajnálatos módon) a liberális szabadságfelfogáson nyugszanak. Ez a rendszer azonban nem vezet sehova (sem demográfiai, gazdasági, társadalmi, erkölcsi stb. téren). Ezért az egyedüli megoldás az, ha visszatérünk a régi erkölcsi alapokra, a konzervatív ideológia önkorlátozó, másokat szolgáló kiindulási alapjára. Ahhoz pedig, hogy az ember önkorlátozó lehessen, lennie kell (legalább) egy olyan *tekintélynek* (a családon, nemzetségen, közösségen, államon belül), amely meghatározza számára azt, hogy mi az erkölcsös magatartás és gondolkodás, és amelynek az önkorlátozásra intő tekintélyét az egyén önként elfogadja. Ha az erkölcsi tekintélyt az állam ragadja magához, az diktatúrához is vezethet.

Ezért a családi és az állami *tekintélynek* ugyanazon az erkölcsi alapon kell nyugodnia, a kettőnek tökéletesen meg kell egyeznie egymással, ez pedig csak a család és az állam rokonsági tekintélyén, erkölcsi normáin épülhet fel, aminek állami megfelelője a monarchikus berendezkedés fentről, az uralkodóháztól lefelé sugárzó erkölcsi és családi tekintélye, vagy egy olyan állami ideológia, amely a nemzetet a vérségi alapú család mintájára egy közös rokoni egységként definiálja, mint Kínában a konfucionizmus és a taoizmus (vagy az egykori Magyarországon a Szent Korona-tan). Az államnak ezért szilárd családi alapokkal kell rendelkeznie ahhoz, hogy ez az erkölcsi rendszer a családok és az állam szintjén is kialakulhasson, majd szilárd módon fennmaradhasson.

A Római Birodalomban pl. követelmény volt, hogy a családok a gyermekeket a római hagyományok tiszteletére neveljék. A pater familias (nemzetségfő) felelős volt a háztartás tagjainak jólétéért, a család jó hírnevéért és erkölcséért, a római szokások és törvények megtartásáért. A döntéseit meg kellett vitatnia a családi tanáccsal (*consilium*), és elvárták, hogy jó polgár legyen. A pater familias jogköréhez tartoztak a háztartási rítusokkal (*lares* és *penates*) kapcsolatos papi feladatok (*sacra familiae*), valamint a saját nemzetségével kapcsolatos ősiségi rítusok. Az utóbbihoz tartozott az elhunyt ősök emlékére vonatkozó *dies parentales* (az ősök 9 napos ünnepe) és a *genius*-kultusz. Az ősök napjait hivatalos állami szinten február idusán nyitották meg, amikor egy Vesta-szűz a Tarpeia-sírnál a rómaiak számára kollektív *di parentes* rítust celebrált. A geniuson egyfajta örökletes szellemet, isteni esszenciát, lelket, nemző erőt értettek, mely áthatotta a genst és minden tagját. A pater familias, mint a gens leszármazója, a család jogszerű feje, az ősök iránti kegyes kötelezettségei révén testesítette meg és fejezte ki a gens géniuszát, mutatta be egész családjával a genius-kultuszt és adta át a genius és a *sacra familia* kötelezettségét a gyermekei számára. A római jogban a *familia* ezen vallási rítusainak a neve *sacra privata*, azaz magánrítus, nem hivatalos rítus volt, szemben az állami rítusokkal. Minden családnak megvoltak a maga házi rítusai és ünnepei, vallási naptára (a gyermekek formális befogadása a családba, az életkorral kapcsolatos rítusok, házasság, halál, temetés), melyek végrehajtása egyedül a pater familias hatáskörébe tartozott.)

Az ősi és modern Kínában azt tartották, hogy az egyének a családon kívül kevés az esélye az életben maradásra, ezért a családi kultusz a legfontosabb és legszentebb társadalmi kultusz volt, melyet már a legrégebb időktől fogva ideológiailag is alátámasztottak, majd az államideológiává vált konfucionizmusra alapozták, minél fogva a kulturális és társadalmi berendezkedést is ehhez az ideológiához igazították. Kína az ottani ember tudatában egyfajta egységes, szerteágazó hagyományos családként testesült meg, a törzsek, nemzetségek és családok egyfajta közösségeként, amelyek közös őseiért a legmagasabb fokon a kínai császár, az Ég Templomában évente kétszer köteles volt össznemzeti ünnepi áldozatot bemutatni. Az ősökről azt tartották, hogy utódaikkal, tehát Kína minden lakójával együtt közös (lelki) egységet alkotnak. Minden nemzetségnek és családnak volt saját családi központja, ahol a családtagok újjévkor összegyűltek. Itt az ősök oltára előtt a család vagy a nemzetség tagjai, azaz az összes fiú és feleségeik, a hajadon lányok, az unokák és a dédunokák közösen mutattak be ünnepélyes áldozatot és adtak hálát őseiknek. A kommunista hatalmat megelőzően az emberek, ezen ünnepek alkalmával a családi oltár és őseik genealógiai táblái előtt, lélekben egyesülhettek elődeikkel, de még ma is tömeges méretű az a jelenség, hogy a városokba beköltözött családtagok bizonyos ünnepek alkalmával visszatérnek a vidéki rokonaikhoz, az őseik kultuszhelyére.

A magyar nagycsaládokban elsősorban a telkes jobbágyok és a paraszti életformát folytató kismemesek egy része élt. Általában patriarchális nagycsalád volt, melyben a közös őstől származó férfiak együtt éltek a feleségeikkel, gyermekeikkel, unokáikkal. A rokonságot is számon tartották, a nagycsalád azonban ennek ellenére főként gazdasági szervezet volt. A feladata elsősorban az, hogy gazdaságilag tartsa fenn azt az üzemet, mely a tagok számára nagyobb előnyökkel járt, mint a kiscsaládi élet. A nagycsalád az egyenesági leszármazókon kívül a vőket, cselédeket, sőt teljes idegen családokat is befogadott, ha azt a nagybirtok szervezési rendszere megkívánta.¹⁵

A nemzetség ismérvének tehát előfeltétele volt a nagyszámú rokonság, bármilyen régi is volt egy család, valamint az egy helyen lakás vagy a közös gazdálkodás. Nemcsak az apai ágon számították, hanem beletartoztak a meghalt ősök és az oldalági rokonok is. Hagyományörző vidékeken a nemzetséget a hetedik- kilencedik ágazatig számított-

ták egybe, általánosan a harmadik unokatestvérig, „ágazatig”, „ízizig” tartották számon. A férfiak az apjuk nemzetségébe tartoztak, az anyjuk nemzetségének tagjaira a *rokon* szót használták. A lányok férjhezmenetelük előtt az apjuk nemzetségéhez tartoztak, az után vidékenként az apjuk vagy a férjük nemzetségéhez számították őket. A nemzetség exogám csoport volt; az egymás közti házasság tilalma addig tartott, amíg számon tartották a rokonságot. A falu közvéleménye a nemzetség tagjainak közös (előnyös vagy hátrányos, külső vagy belső) tulajdonságokat, jegyeket tulajdonított. A szégyen vagy dicsőség az egész nemzetiséget illette. A nemzetség a vétkeket a soraiból kiközösíthette, kitagadhatta, aki így „nemtelen” lett.¹⁶ A magyar parasztcsaládokban a patriarchális életforma volt az általános. A család legidősebb férfitagja (apa, nagyapa, a legidősebb férfi), a családfő felügyelte és határozta meg a családtagok erkölcsi magatartását, rendelkezett a családi vagyon fölött, a fiatalabb családtagok házasodásánál a családba fogadásnál, stb. a véleménye meghatározó volt, ő testesítette meg a család társadalmi tekintélyét, az ő irányítása alatt végezték a munkát. Tisztségét haláláig viselte. Az új család alapításakor a rokonság ajándékokkal, munkával, anyaggal, pénzzel nagyban segítette azt. Csak a rendszeres kapcsolatot tartók számíthattak vízszontszolgálatra, a személyes érintkezés ezért folyamatos volt.

A nemesi és paraszti családok a vagyon, cím, föld stb. öröklésénél, az öröklés sorrendjének a megállapításánál különféle öröklési rendszereket követtek. Az arisztokrata családoknál a hitbizomány a családi birtok egységes öröklésének intézménye volt, melyet rendszerint a legidősebb fiútestvér vezetett. A hitbizományi birtokot nem lehetett eladni, sem felosztani. A fiatalabb fivérek és hajadon nővérek a hitbizomány jövedelméből rendszerint évjáradékot kaptak, hogy a rangjukhoz méltó életvitelt tudjanak folytatni és megelőzzék a deklaszálódásukat. A paraszti családoknál a szegény rokon támogatását a módosabbaktól az egyházközség, a falu elvárta, annak elmulasztóit a közvélemény megróttá (sőt ki is közösíthette). Máramaros vármegyében pl. nem engedték koldulni az elszegényedett rokont, eltartását a gazdagabbak egymás közt megosztották. Debrecenben rendszeres volt, hogy a módos család a szegény rokon gyermekét egy időre magához vette.

A régi nemzetségi, nagycsaládi szervezet tehát egy komplex gazdasági, szociális, erkölcsi, védelmi, kultuszközösségi rendszer volt, egy olyan vérségi szervezetet, mely nemcsak az együvé tartozást és a védelmet adja az egyénnek, hanem nagyobb anyagi jólétet és magasabb kulturális szintet (szellemi jólétet) is biztosít számára, hiszen az nemcsak egyszerűen egy vérségi és kultuszközösség, hanem termelési közösség is. A felnőtt rokonok nagyobb számú csoportja pedig az egyénnek (a gyermekeknek) a közös termelés és a közös nemzetségi bölcsesség, ismeretek, tekintély, hagyományok, küldetésstudat, kapcsolatrendszer révén nagyobb anyagi és szellemi jólétet adhat, mint a kiscsalád, mely ezen javak mindegyikéből csak sokkal kevesebbel rendelkezhet, mint a nagycsalád vagy a nemzetség, hiszen a gyermekeknek csak két felnőtt személy erőforrásai állnak a rendelkezésére, a nemzetség esetében viszont mintegy 20–50 felnőtt személyé (beleértve az anyagi javakat, a szülők magasabb vagy alacsonyabb műveltségi szintjét, társadalmi kapcsolatrendszereiket is).

A szociokulturális antropológiában a rokonság olyan egység, mely biztosítja az egyén számára a más egyénnel való egybetartozás érzetét, melyek bizonyos szabályok (néha törvények) szerint működnek. Az egyének ezeket általában a természettől valónak, kevésbé kulturális eredetűnek (mesterségesnek, emberi alkotásnak) tekintik, és természetes módon fogadják el kötelezőként a maguk számára. A kulturálisan meghatározott rokoni

kötelékeknek két alapvető funkciója a következő: 1. a rokonság biztosítja a generációk közti folytonosságot, valamint 2. a tulajdon és a társadalmi pozíciók folyamatos átadását az egyik generációról a másikra.

A rokonsági rendszerek tehát nemcsak az emberek biológiai kapcsolatainak alapulnak, hanem társadalmi és kulturális viszonyokat is tükröznek. Az egyes (primitív) társadalmakban a vérrokonságot eltérően határozzák meg. A rokonság biztosítja a generációk közti kontinuitást; azt a csoportot jelenti, melytől az egyén segítséget kaphat. A szülők és gyermekek közti rokonság kialakítja a háztartáson belüli életet, meghatározza a jogokat és a kötelezettségeket, azt, hogy az emberek miként viselkednek egymással szemben; kultúrával ruházza fel a gyermekeket; biztosítja a tulajdon átvitelét; szabályozza a házasság és öröklés rendszereit; vallási rituélékat hajt végre; elrendezi a vitákat; meghatározza a létrejövő társadalmi csoportok típusait.

A kiscsaládi rendszer ezzel szemben, a nagy tömegek esetében, óhatatlanul vezetett a modern tömegtársadalom súlyos visszasságához, az elidegenüléshez, a társadalmi szolidaritás csökkenéséhez, a családok csődjéhez, a válások növekedéséhez, az általános kultúrszint folyamatos csökkenéséhez, a közember primitívizálódásához, faragatlan-ságához és így tovább – végső soron a demográfiai hanyatláshoz, minthogy mindezen negatív, családroboló folyamatoknak természetes módon ez a végső kifizetése.

Mindezt a hagyományos vérségi kapcsolatok felbomlása idézte elő. Max Weber szerint ugyanis a társadalmi fejlődés első szakaszában az egyén életét a rokonság uralta, a második, átmeneti szakaszban a nagyobb csoportok a külső erők hatására széttöredeztek, majd a modern korban a család és a rokonság elveszítette meghatározó szerepét a gazdasági és társadalmi életben. A polgárság megszületését a vérségi csoportok felbomlása eredményezte. Az emberek szeméi előtt csak a korlátlan szerzés és felhalmozás vágya lebegett.¹⁷ Ez szélsőséges individualizmushoz (a rokoni kötelékek felbomlásához) és az általános kultúrszint hanyatlásához vezetett.

A modern társadalom olyan individualista, önző stratégiájú kiscsaládi szervezetet hozott létre, amely (hosszú távon) alkalmatlan az emberi létezésre. Ha csak a biológiai szaporodás kérdését nézzük, már ott is mérőfölkre van a saját reprodukálásához szükséges 2,1-es családonkénti átlagos gyermekszámától. Nem nehéz kiszámítani, hogy mennyi időre van még szükség ahhoz, hogy ez a társadalom és annak hordozói – adott kezdeti populációnagyság mellett – végleg kihaljanak, ha minden generációval megfeleződik az általuk alkotott népesség létszáma, átadva a helyüket egy demográfiailag ennél sokkal életképebb, liberalizmus nélküli kultúrának és társadalomnak.

Mi tehát a teendő? A társadalmat az emberi vágyak szerint kell berendezni. Manapság pedig, mint minden mást, ezt is csak az *anyagi érdeken keresztül* lehet megtenni. Én ezt úgy képzelem el, hogy azok, akik vállalják az 5 gyermeket és ezért még pénzt is kapnak (azért vállalják, mert pénzt kapnak érte), ennek fejében még bizonyos erkölcsi követelményeket is támasztunk velük szemben, persze nem ilyen direkt módon kimondva, mert akkor azokat önként még pénzért sem fogja senki vállalni, hanem elrejtve azt egy vonzó csomagolásba. Azt mondjuk tehát az 5 gyermekeknek: akarsz-e jól élni, megszabadulni minden anyagi teherrel? Ha igent mond, tovább fokozzuk az élvezeteket. Azt mondjuk, rendben, ha vállalod az 5 gyermeket, kapsz ennyi millió forintot gyermekenként, plusz kapsz még azonnal egy 5-6 szobás házat és egy általad tetszés szerint kiválasztott autót. A számládon ott lesz az x-millió az 5 gyermekért. A 30 évnyi jelzáloghitelt és a 6 évnyi lízinget pedig ki tudod fizetni a béredből. (Mivel ezen hitelek után kamat jár, a hitelezés önfenntartóvá válik az állam számára.) Mi pedig összehozunk a megfelelő pénzügyi tanácsadókkal, hogy minél előnyösebb törlesztőrészleteid legyenek. (Addig is,

amíg törleszti a hitelét, nem vándorol ki külföldre. Egy átlagjövedelemből pedig a jelzalog és a lízing könnyen kifizethető, plusz az esetleges anyagi gondokat is kiküszöböli a számlán rendelkezésre álló összeg az 5 gyermekért, ami tovább növeli a hitelezés biztonságát. Ha pedig a család mégis anyagi krízisbe kerül, fordulhat a nemzetségre vagy újabb gyermekeket vállalhat fel.) Amennyiben egy fiatal ilyen indulást kap az élethez (sok gyermek = sok pénz, jólét), bizonyára örömmel vállalja a számára talán „kényelmetlen”, de a nemzet számára létfontosságú feltétel teljesítését (különösen, ha a másik alternatíva a kevés gyermek és az anyagi nehézségek; valamint a nemzet halála). Ez az életstratégia pedig idővel mások és egyre több család számára lesz majd egy követhető példa, ami egyben a nemzeti népesedés problémájára is megoldást jelent.

A lényeg, *az erkölcsi alapok lefektetése* az egyén számára úgy történik, hogy azt mondjuk neki, (az 5 gyermek fejében) megkapod az x-milliót, a házat, az autót (nem lesznek többé anyagi, lakhatási és közlekedési gondjaid), plusz még ezen felül (egy monarchikus államberendezkedésben) a király (a nemzetségen keresztül, annak ajánlására) nemesi címet is ad neked (vagyis ezáltal a társadalmi megbecsülést is megszerzi). Mind a három azon tulajdonsággal fog tehát rendelkezni, amivel az egykori nemesség is rendelkezett: szabadság, vagyon, státusz. Ha pedig őt már bevontuk a nemesi kultúrába, természetesen az azzal együtt járó értékeket, erkölcsi alapot is el kell sajátítania, hogy megbecsült nemes is maradjon, ne csak egy nevetséges nemes. Vagyis a státusszal együtt el kell fogadnia (és ezt önként el is fogja fogadni, hiszen a státusszal egy magasabb személyre szóló megbecsülést is nyer) az ezzel együtt járó tekintélyt, értékeket, erkölcsi kereteket (mely pl. azt is megmondhatja neki, hogy „no abortusz”, vagy több gyermekre van szükségünk).

Ezért a megnevesített embereket rokoni alapon nemzetségbe kell szervezni, élén a nemzetségfővel, és a nemzetséget az állam által épített fényes nemzetségi központtal (kastélyal) kell ellátni, ami tovább növeli az egyén önbecsülését (hiszen a nemzetség tagjaként én egy kastélyos ember vagyok, nemcsak egy szélnek eresztett liberális vadember, egy senki, akinek nem kell egyéni szégyenérzettel és erkölcsi érzékkel rendelkeznie).

Ez a kisebb nemzetségi közösség, mely gondoskodik az egyén védelméről és egyben jólétéről is, nem ugyanaz, mint az állami szociális ellátórendszer, amely a jólét és a (lát-szólagos) védelem fejében az egyénnel szemben nem támaszt lényegében semmilyen erkölcsi követelményt, cselekvési normát. Az ellátás állampolgári jogon mindenkinek kijár, akkor is, ha nincs rá tényleges szüksége, és akkor is, ha nem tesz le mellé egy minimális kulturális teljesítményt sem. A (személytelen) szociális ellátórendszert az egyén szabadon kijátszhatja és minden dörzsöltebb tagja igyekszik is kijátszani, arra törekszik, hogy minél nagyobb hasznot húzzon belőle és minél kevessebbel járuljon hozzá, ami nyilvánvaló módon nem építi az egyén erkölcsét. A nemzetség ellátórendszerében viszont a közösség minden tagja nemcsak jogosultsággal, hanem kötelességgel is rendelkezik. Mindenki (az egyén és a nemzetség) is tudja, hogy az egyénnek mire van szüksége, és mennyire van szüksége. Ebben a rendszerben az egyén mindenét önként és örömmel adja a nemzetségnek, hiszen mindezekből neki is haszna származik, és a juttatás mértékét is jogosnak és tisztességesnek fogja tartani, ami tovább erősíti az egyén erkölcsi érzékét, nem okoz jóléti függőséget és ellanyhulást, mint az állami szociális ellátórendszer. Éppen ellenkezőleg. A nemzetségnek mindig lehetnek olyan (gazdasági, erkölcsi, kulturális, népesedési, szociális, vallási, rangemelési stb.) céljai, melyek megvalósításáért az egyén is tevőlegesen hozzájárulhat, melyeknek világosan látja az értelmét, s melyek így az egyén számára is értékes célok, melyekhez ő is tevékenyen hozzájárulhat, melyek megvalósulása vagy az oda vezető út céllal, értelemmel látja el az egyén életét (ellentétben a liberális demokrácia tömegemberének céltalan vegetálásával).

Ha tehát létrehoztuk a rokoni alapon megszervezett nemzetséget, a nemzetségfő és a nemzetség idősebb tagjai személyében lesz egy olyan (kisebb, rokoni alapú) *tekintély*, amely megmondja az egyénnek, hogy mi az erkölcsös cselekvési mód, hiszen a nemzetségnek is igazodnia kell a többi nemzetség erkölcsös cselekvési módjaihoz, aminek összessége pedig az állami (királyi, udvari) erkölcsi módok lefelé közvetítéséből származik. Ha ugyanis egy nemzetség (és egyén) udvarképes akar lenni, akkor alkalmazkodnia kell az udvari erkölcsökhöz. Ezeknek pedig olyan szinten kell állniuk (ellentétben a mai angol udvarral), amelyek nem a tömeget szolgálják ki (ahol nem a tömeg irányítja az erkölcsöt), hanem példaadással az udvar neveli erkölcsre a nemzetet. Ez pedig csak úgy valósítható meg, ha mindenkit megneumesítünk és mindenkinek az udvar erkölcséhez kell alkalmazkodnia. (Angliában nincs általános nemesség, ezért az udvar alkalmazkodik a tömeg erkölcséhez és a férc-sajtó által diktált közvéleményhez.)

Ha pedig ez az erkölcsi alap a nemzetség szintjén is kialakul, az egyén is biztonságba kerül, mert a krízishelyzetekben számíthat a rokonaira, és egyben egy olyan tekintély felügyelete alá kerül, melyet ő is önként elfogad, sőt azt a saját maga részére áldásosnak, előnyösnek fogja tekinteni (hiszen a nemzetség nélküli világban az anyagi gondok között élő, megbecsülés nélküli liberális vademberi állapot várhat csak rá).

Ha a társadalomban csak az állami tekintély létezik (a rokoni, nemzetségi tekintély nélkül), akkor azt a „szabad” vadembernek nem kötelező a maga számára elengedhetetlennek tekinteni. Ha tehát az állam azt mondja pl., hogy az abortusz rossz, akkor azzal lehet vitatkozni, és akinek az érdeke az, hogy legyen abortusz, az el is vitatkozzon ezen. Ha viszont a nemzetség mondja azt, hogy az abortusz rossz, akkor a nemzetség egyrészt a krízishelyzetben kiegészíti a nemzetség tagját (ha a szilárd erkölcsi alapja ellenére egyáltalán eljut abba a helyzetbe, hogy abortuszra legyen szüksége), másrészt egyértelműen megmondja neki, hogy mi a helyes cselekvési mód, amit a nemzetség tagja, annak szerves részeként a tekintélyalapon önként el is fogad. Az pedig, aki nem tud elfogadni egy ilyen erkölcsi állapotot, szabadon kiléphet a nemzetségből és alapíthat egy másikat, a saját erkölcsi értékrendjének vagy értéktelenségének megfelelően, ha úgy érzi, hogy az jobban megfelel számára és abban boldogabb lesz. (Újra hangsúlyozom tehát, hogy ezen nemzetségi keret és a vele járó tekintély elfogadása nem kötelező mindenki számára, csak azokra vonatkozik, akik önként vállalják.) Az ilyen kilépések azonban nem erodálják alapvető módon a nemzeti erkölcsi rendszert, ellentétben a mai helyzettel, ahol éppen az efféle „kilépők”, az erkölcsök elhagyói, a saját fejüket követők, mindenféle egyéni perverziók, elhajlások követői, az útvesztők, identitászavarodottak (akik erre alapozva kreálnak közösséget maguk köré) diktálják a tempót, irányítják a szabadságra hivatkozva a sajtót és azon keresztül a közvéleményt. Szükség van tehát egy szilárd nemzeti alapra, s emellett aztán jól megférnek a mindenféle elhajlások is a maguk szintjén, de semmi esetre sem olyan módon, hogy nincs semmilyen egységes és egyezményes nemzeti erkölcsi alap (mint a mai helyzetben), majd pedig a különféle elhajlások igyekeznek a saját perverziójukat össztársadalmi normává tenni, ráerőltetni azt a teljes társadalomra, ami ellen a normális embernek a „szabadság” érintetlenül hagyásának követelménye miatt nem tanácsos felemelnie a szavát. Ma pontosan egy ilyen véleménydiktatúrában élünk.

Ha tehát az erkölcsi kérdések vitája és az erkölcs közvetítése az állami, nemzeti szinten zajlik és azt jogi alapon rögzítik, abból semmi jó nem szokott kisülni, mert valaki azokat vitatja, valaki meg helyesli. Az erkölcs egyezményes, mindenki által elfogadott alapjának ezért a kisebb (nemzetségi) tekintélyből kell kiindulnia. Ez a kisebb tekintély (nemzetség) szabadon meghatározhatja a maga számára kívánatos erkölcsi értékeket is

(pl. azt is, hogy legyen abortusz), de ezek egyrészt csak ebben a kisebb közösségben okozhatnak esetlegesen negatív hatást is, másrészt pedig a nemzetségek többségének mégis csak alkalmazkodnia kell a felsőbb nemzeti (monarchikus) tekintély erkölcsi alapjához, ha megbecsült és előbbre jutni akaró nemzetség akar lenni. Ehhez pedig a nemzeti és a nemzetségi tekintélynek és erkölcsnek tökéletesen azonosnak kell lennie egymással, mint régen, az arisztokratikus korokban, ahol ezt a tekintélyt és erkölcsöt az udvar alakította ki és közvetítette. Ez ellen mindig azok lázadtak (és a régi rendszert azok döntötték meg), akik kimaradtak az arisztokratikus körökből. A köztársaság nem tud egységes nemzeti tekintélyt és erkölcsöt közvetíteni az egyén szintjére (miután a régi erkölcsi alapokat ő maga rombolta le). Erre csak a monarchia képes.

Ezért van ma szükség általános nemesítésre, aminek ma már nincs semmilyen olyan (munkaerő-szükségleti, anyagi, gazdasági, kulturális, származási stb.) akadály, mint a múltban, ami akkor még megakadályozta az általános nemesség kialakulását. Az automatizált termelés viszonyai között, ahol a fizikai munka nagy részét a robotok fogják átvenni, azonban reális lehetőség (sőt szükség) van egy új arisztokratikus kor létrehozására (a robotok munkájának megadózásával). A másik alternatíva a liberális demokrácia szabad vademberei társadalmának a továbbvitele, amely végső soron (biológiaiilag és szellemileg) is a világ pusztulásához fog vezetni (a robotok birtoklóinak jóléte a tömegekkel szemben, a kevesek boldogulása, az individualizmus végzetes elburjánzása, munkanélküliség, a szociális ellátórendszer széthullása, az emberi élet céltalanná válása, a családi élet kialakításának teljes mellőzése, a rokoni kapcsolatok teljes elhagyása [mint pl. a mai Amerikában] stb.).

A felvilágosodás „szabaddá” tette az embereket, de eddig még egyetlen olyan hatékony társadalmi program sem született, amely tömeges méretben képes lenne kulturáltabbá is tenni az embereket (sőt a liberalizmus szabadsága egyre kulturálatlanabbá, műveletlenebbé, faragatlanabbá, önzőbbé teszi őket). (erkölcsi) Értékek nélkül az elméleti szabadság-kultusz csak egy szép, de üres frázis, mert az emberek nem tudnak méltóvá válni a szabadságukhoz. Hillary Clinton, mint First Lady mondta a davosi Világgazdasági Fórumon: „nem kétséges, hogy olyan fogyasztó-vezérelt kultúrát hoztunk létre, mely a kapitalizmust és a demokráciát egyaránt aláaknázó értékeket és erkölcsöket támogat.” Daniel Bell (*1919) is úgy vélte,¹⁸ hogy a kapitalizmus olyan munkaerőkölcsön nyugszik, amely önmagáért való élvezetet eredményez és aláássa a fegyelmezett magatartási módokat.

A francia forradalom ideológiájában alakult ki az a nézet, hogy a tévedhetetlen, hibátlan, feddhetetlen, fennkölt polgárok küzdenek a vétkes és romlott király és a nemesség ellen. Ez a sablon aztán megbízhatóan működött a későbbi forradalmak, puccsok, diktatúrák és demokratikus választások során is. Az átmenet az ancien régime-ből a polgári társadalomba úgy ment végbe, hogy eközben a régi kor legtöbb értéke elpusztult vagy sutba vetettük.

Az egyén ebben a rendszerben, mint individuum elveszik a tömegben, mint egyének nincs saját értéke, csak mint a tömeg része (fogyasztó, választó, adózó) kerül számításba a közvélemény-kutatásokban, a marketing-felmérésekben stb. Nem kell tehát külön, saját szégyenérzettel, sőt erkölccsel sem rendelkeznie, mert egyéni jellegeit elfedik a tömegjellegek. Hegel (1770–1831) ezt úgy fejezte ki, hogy az önzés, a becsvágy, a mohóság és más egyéni ösztönök az értelem szolgálatában állnak, mely ezeket eszközként használja a saját céljaihoz („az értelem csapdája”), azaz az általánoshoz, miközben az egyének eltűnnek.

John Lukacs is felismerte,¹⁹ hogy: „Az utóbbi ötszáz év vívmányait olyan civilizáció hozta létre, amelyben, bár nem mindig békésen és nem mindig jótékony hatással, de együtt élt arisztokrácia és demokrácia. A civilizáció előrehaladásának feltételeit

arisztokráciának és demokráciának ez a keveréke... teremtette meg... A civilizáció fennmaradásának és fejlődésének szempontjából... jótékony hatása volt [az]... arisztokratikus értékrend széles körű elterjedésének és elfogadásának. Ez az értékrend a kifinomult modernál vagy a minőségi, kulturált életvitelnél többet jelentett. Az emelkedett gondolat és nagylelkűség példáit jelentette... Tudunk valamit, amit a huszadik század kezdetén még elképzelni sem tudtunk: hogy a technikai haladás és a barbárság immár nem összeegyeztethetetlen.”

Ebben a rendszerben (a tömegtársadalomban) mindent annak hasznán keresztül értékelnek. Goethe a haszonelvű szellemiség lényegét a tömeggondolkodásban látta (*Wilhelm Meisters Wanderjahre oder die Entsagenden*. 1829), mely akkoriban még alapvetően új jelenség volt: „A tömeg minden jelentős új dolognál rákérdez, hogy mi a haszna – s nem jogtalanul, mert egy-egy jelenség értékét csak a hasznán keresztül képes felfogni. A valódi bölcs azt kérdezi, miként viselkedik a dolog önmagában s egyebekkel kapcsolatban, és nem törődik a hasznával, vagyis az ismert, az élethez szükséges elemekre való alkalmazással, hiszen ezt majd eligazítják egészen más, ötletes, életvidám, technikailag gyakorlott és jártas szellemek.”

Aquinói Szent Tamás (1226–1274) még úgy vélte, hogy „a vallásos ember első kötelessége Istent imádni, második kötelessége tisztelni szüleit és szülőföldjét.” Az Isten–szülők–szülőföld sorrend a felvilágosodás alatt kezdett átalakulni. Russel Kirk (1919–1994) a doktori disszertációjában²⁰ fejtette ki, hogy a(z amerikai) szabad vállalkozás rendszere nagyrészt annak a konzervatív tulajdonfelfogásnak és alkotó hozzáállásnak köszönheti a sikerét, melyet Alexander Hamilton képviselt. Ebben a rendszerben nem található semmi, amit a szabadság destruktív értelmezésének tulajdoníthatnánk, mely a francia forradalom korában elpusztította Európát. Ez a szabadság, melynek megalapozója Rousseau volt, pusztító jellegű és a valóságban nem létezik. Ez a szabadságtípus a társadalom összeomlásához vezet. [Nemcsak erkölcsileg, hanem gazdaságilag is, és elsősorban demográfiailag. – Sz. L.]

A modern nacionalizmus megjelenését a francia forradalomhoz kapcsolják, mely John Lukacs szerint: „a »nép« istenítése miatt egyfajta demokratikus totalitarizmussá fajult... a »nép« szóнокi felmagasztalására is már húsz évvel korábban sor került Amerikában... a nacionalista populizmus korai mintája azonban a Spanyolországban 1808-ban kitört franciaellenes gerillafelkelés.” [Ahonnan a liberalizmus kezdetét is számítják. – Sz. L.]

Az erkölcsi alapú társadalom létrehozására egyedül a konzervativizmus képes. A szocializmus nemzetellenes internacionalizmusa, a családok szerepének (a társadalom arisztotelészi alapegységének) elhanyagolása, szembenállása a vallással (a társadalmi kultúra alapjával) (pontosabban csak a kereszténységgel, mert egy másik politikai-vallási rendszerrel, az iszlámmal nagyon jól kijön, még úgy is, hogy az végső soron a nyugati civilizáció megsemmisítésére és a saját politikai-vallási rendszere érvényre juttatására törekszik), gyenge kulturális megalapozottsága és túlzó szociális gondoskodása az erkölcs hanyatlásához vezet.

A liberalizmusban pedig én személy szerint egyetlen olyan ideológiai elemet sem látok, amely (a szabadság egyoldalú hirdetése miatt) idővel ne vezetne túlzáshoz, szélsőségekhez. Ez egyaránt érvényes az oktatásra (a tanuló a tanár fejére nő és semmit sem tanul az iskolában), a gazdaságra (a túlzott módon szabadjára engedett gazdaság ciklikus válságokat produkál, melyeket aztán a megfontolt konzervatív szabályozásnak, a korlátlan szabadság visszaszorításának kell egyensúlyba hoznia), a „humanizmusra” (mely oly szélsőséges mértéket ölt, hogy a kommunizmust is megszegyenítő virágnyelvhez, öncenzúrához, a dolgokat világosan látók és az ellentétes véleményen állók

elhallgattatásához, kiközösítéséhez, megbélyegzéséhez vezet; egyébként a „humanizmus” és antirasszizmus mai bajnokai [a németekkel együtt] a svédek, akik mindig és mindenben szélsőségesek, soha nem tudnak megmaradni a józan középúton – amikor a két világháború között a fajelmélet divott, ők ennek gyakorlati kimutatásában, elméleti megalapozásában is az élen jártak, akárcsak a mai migránshumanizmusukkal; nagyvonalú szociális rendszerük is csak a szélsőségesen elvonó jellege miatt tartható fenn, de csak addig, amíg a gazdaság jól teljesít), az emberi kapcsolatokra (az egyéjszakás kalandokra, a házasság szentsége helyett; a fiatalok „elidegenedése”, a kábítószer-élvezet elburjánzása, a családok széthullása, az értékes társadalmi és egyéni célok hiánya), a jogrendszerre (az áldozat és az elkövető egyenlő jogokban részesítése; az elkövető a [szabadság]jogai ismeretében sokkal szélesebb körben képes azokkal élni, mint a törvénnyel soha összeütközésbe nem kerülő becsületes polgár; s mivel semmilyen tekintélyt nem engednek érvényre jutni [kivéve az álhumánus „szabadság(jog)ot”]), a bűnöző szabadon visszabeszél a rendőrnek, a diák a tanárnak, a gyermek a szülőnek, az alattvaló a királynak) stb. A liberális oktatási rendszerben (és a mindennapokban) a fegyelem és a tekintély teljes hiánya miatt Amerikában szinte már havi rendszerességgé váltak az iskolai lövöldözések. Nem hiszem, hogy az efféle (liberális) szabadságnak lenne bármiféle társadalomfenntartó, értékadó szerepe. Épp ellenkezőleg, hosszú távon a társadalom megszűnését, az értékek lerombolását, a demográfiai egyensúly megbomlását, népességi hanyatlást, a nemzet (erkölcsi és fizikai) halálát idézi elő.

Ez ma a meztelen és megkérdőjelezhetetlen igazság. Világszerte egyre nagyobb tömegek fognak belépni a középosztályba, az önző népesedési (erkölcsi és egyéb) életstratégiával rendelkező csoportba, kihalási pályára állítva ezzel a saját családjukat és nemzetüket. Az emberiség egy kihalóban levő faj, akkor is, ha a Föld népessége ma még évi 1,2 százalékkal (90-100 millióval) növekszik. A világ 222 országa közül azonban már ma is csak 117 képes biztosítani a saját népessége fenntartásához szükséges 2,1-es családonkénti átlagos gyermekszámot, de a 2,5-ös értéket is csak 82, a 3,0-át pedig már csak 64 éri el. Ezen országok is a veszélyeztetett zónába, az egyre romló népesedési mutatók országai közé tartoznak tehát. (70-100 éve még az összes országot, tartományt és régiót minimum a 2,1-es zónában találtuk volna.) Az első kihaló nemzetek a mai fejlett világ népességei lesznek, majd követik őket a mai harmadik világ népességei, hacsak ők majd újra vissza nem süllyednek a primitív társadalmak szintjére, hiszen kétséges, hogy a fejlett világ gazdasági, kulturális és társadalmi nivójára ezek kihalása után önerőből is képesek lesznek-e fellépni, valamint a fejlett országok nélkül nem lesz senki, aki továbbra is fenntarthatja majd a középosztály egoizmusát. (Ebben az esetben az emberiség fennmaradhat ugyan, de csak az alacsony társadalmi réteg primitív szintjén. Az előttünk álló alternatívák tehát a teljes kihalás vagy egy új kókor.)

Ezen negatív erkölcsi, gazdasági, társadalmi, jogi, oktatási jelenségeket csak a konzervativizmus megfontoltsága képes újra pozitív irányba terelni, amikor azok már hanyatlásnak indultak (ami liberalizmus nélkül nem feltétlenül lenne a fejlődés egyik törvényszerű részfolyamata). A hiányosságokat a nemzetség erkölcsi, védelmi, gazdasági, szociális és értékrendszere, valamint erkölcsi céljai, társadalmi eszközei által küszöbölhetjük ki. Ez a rendszer a prehisztorikus és a történelmi korszakokban is jól működött, biztosította az emberiség fizikai fennmaradását mind a mai napig. A felvilágosodás ideológiájától kezdve azonban ez az egyensúly megbomlott. A 19. század legelején létrejövő liberalizmus, mely a második világháború után a jóléti állammal és a teljes erkölcsi hanyatlással párosult, már a számszerű demográfiai hanyatlást is a rendszer szerves részévé tette, ami korábban elképzelhetetlen jelenség lett volna. Így aztán

kimondhatjuk, hogy egy alig kétszáz éves társadalmi-politikai ideológia képes *teljesen* lerombolni egy több tíz vagy akár több százezer éves rendszert, és néhány száz év alatt egész nemzeteket, sőt akár a teljes emberiséget (fizikailag is) eltörölni a Föld színéről. Ez a (liberális-szociális) rendszer ugyanis alkalmatlan arra, hogy a nemzetet egy népes-ségileg és erkölcsileg is gyarapodó közösséggé tegye. A gyakorlati példák azt tanúsítják, hogy mindkét értelemben a hanyatlást, sőt egyre jobban fokozódó elhalást eredményez.

A vérségi rendszer célja (miként azt a múltból jól ismerjük) lehetőleg az egész nemzetség feljebb emelésére irányul a közös értékrend, nevelési normák, gazdasági és szociális segítségnyújtás által, amely egységesen megköveteli a családoktól a gyermekek magas szintű nevelését, a közös védelmet a külvilág kihívásaival szemben stb. Egy ilyen rendszerben tehát a család nem marad magára akkor sem, ha valamilyen krízishelyzetbe kerül. Az egyén a személytelen állam helyett (mely őt is személytelennek tekintti) a rokonaitól kapja meg a személyre szabott, a maximálisan elvárható és együttérző gondoskodást. Nem kell a személytelen állami szociális ellátórendszerekhez fordulnia, hogy védelmet és létbiztonságot kapjon.

Egy ilyen erkölcsi alapú társadalomhoz (az értékek elfogadásához) pedig olyan társadalmi alap, a *tekintélyek* olyan forrása kell, amelyben az egyén képes belátni és elfogadni ezen értékek szükségességét, elengedhetetlenségét, mely nemcsak arra képes, hogy benne az egyéni érdektől kiinduló kifogásokat keresse arra, hogy a kívánatos értékek miért nem érvényesíthetők. A tekintélyek elfogadásának egyik ilyen rendszere (amit mi is alkalmazhatunk) az általános nemesítések után létrejövő vérségi közösség (amilyen a múltban is létezett). Ilyen a Japánt jellemző munkahelyi lojalitás is (mely mély kulturális gyökerekkel rendelkezik a hagyományos japán társadalomban), ahol az emberek önként vállalnak áldozatot azért, hogy a vállalatuk (vagy a múltban a közösségük) gazdaságilag (és egyéb módon) sikeresebb lehessen.

Mindennek lényege pedig az erkölcsi alap, a nemzetség felsőbb tekintélyének az elfogadása, ami magára a családra nézve is előnyös. Az embereket (a 3. csoport tagjait) vagyonnal is el kell látni, vagyonos (nemcsak a jóléti társadalom jólétével rendelkező) emberekkel kell őket tenni. A feudalista társadalomban az elit, azaz a nemesség rendelkezett a *vagyonnal*, a *szabadsággal* (politikai jogokkal) és a *státusszal* (társadalmi tekintéllyel) is. Egy valóban eszményi társadalomnak tehát nemcsak az üres szabadságot, hanem a vagyont és (másképpen) a státuszt is meg kell adnia az egyszerű embernek, hogy ne csak szabad, hanem (eleve, kötelező módon) kulturált is lehessen. Azt a három létfeltételt (szabadság, vagyon, státusz), amivel az egykori nemesség rendelkezett, mindaddig még egyetlen olyannyira „demokratikus” berendezkedés sem akarta vagy tudta megadni az embereknek.

Az 1960–70-es években még léteztek olyan (ma már) utópisztikus szocialista elképzelések, melyek szerint a modern társadalomban mindenki vagyonos ember lesz. Hahn úgy vélte, az ipari társadalom a hellén Görögországtól abban fog csak különbözni, hogy mindenki gazdag lesz benne, ahol mindenki gentleman-típusú [azaz fennkölt rangú és/vagy személyes nivójú] vagy neoepikureius [azaz erényes és visszafogott] életet folytathat majd.²¹ [Vagyis olyat, amelyet egy nemes alapértelmezett módban is él, anélkül, hogy arra törekednie kellene, vagy arra őt ösztökélni (nemcsak ösztönözni) kellene. – Sz. L.]

A polgár (azonban) – ahogyan Robespierre (1758–1794) mondta – csak az „önzés szabadságával” teremthet reális alapot a büszkeségének. A büszkeséget ezért a véleményünk szerint nem kiküszöbölni kell a társadalomból, mert ez veszélyes folyamatokhoz, a látszatok eluralkodásához vezet, ami számos történeti példa alapján meggyezik a zsarnoksággal. A büszkeségnek (és a hiúságnak) reális alapra van szüksége,

ami a büszkeséget (és a hiúságot) reálissá teszi, amit véleményem szerint csak a státusz növekedése idézhet elő a rangemelés és a címadományozás útján (s ekkor az embernek reális alapon van mire, minimum az őseire büszkének lennie). John Stuart Mill (1806–1873) arra figyelte fel, hogy a demokrácia térnyerésével egy időben a tömegembar is előnyomult. Az individuumnak mind kevesebb tér nyílik a kiválóság elérésére. Ezért véleményem szerint az új rendszert az alapoktól, a családi neveléstől, a vérségi közösség nemzeti altruizmusától kezdve kell felépíteni, ahol az egyén képes a hős szerepét eljátszani, ami az arisztokratikus korok egyik meghatározó vonása volt. Tömeges formában ez a megfelelő rendszerbe illesztett megfelelő státuszokkal (általános nemesítéssel) érhető el. Ebben a rendszerben a nemesség vagy a vérségi keret, és nem az utca kultúrája válik normává, mert a címmel együttjárnak az emberek számára kívánatos célok is: a státusz, az önbecsülés, a büszkeség, melyek együtt (magas) kultúrát (és a társadalmi tőkén, és/valamint az egyéni törekvéseken keresztül vagyont) teremtenek.

A közembert nemcsak a vagyonnal kell felruházni, hogy értékes legyen, hanem az emberi gondolkodás értékességét kell megvalósítani. Az ideális berendezkedés legfontosabb jegye az, hogy a közösségi normák az egyént úgy formálják, hogy értékes emberré tudjon válni (nemcsak önző és céltalan, de „legalább” szabad [bár hasztalanul szabad] kreatúrává). A szabadság értelmezésének tehát egy másik formájához kell visszanyúlnunk, ahhoz, amely biztosítja az egyén értékességét: a szolgálathoz. Ahogyan Goethe mondta: kedvünkre élni közösséges dolog, a nemes rendre és törvényre törekszik. A polgár (értéktelen, konvencióktól szabadulni igyekvő) szabadságát pedig Victor Hugo jellemezte a legtalálóbban: A vadember, aki tulajdonképpen a szabad emberrel azonos, éppoly nyugtalan a palotában, mint a börtönben.

A szolgálatra (és nem az önérdékre), a fegyelemre épülő szabadságfogalom a státusz (a nemesi cím) és a hozzá kapcsolódó büszkeség, önbecsülés, az ezáltal megkövetelt szilárd erkölcsi értékrend által érhető el. Az ember értékét gyakorlatilag a státusza határozza meg. Ez egy olyan kulturális minimumnak tekinthető, amely az egyént a nevelésen keresztül teszi képessé a valódi bölcsesség megszerzésére. Az automatizált termelés viszonyai között tehát az általános értékesség szintjét kell elérnünk, egyfajta tömeges lovagi vagy udvari kultúra által. Minthogy manapság az egyén cselekvését az egyéni érdek határozza meg, az egyént arra kell ösztönöznünk, hogy (egyéni) érdekből cselekedjen pozitív módon (értékalapon), hogy a hajlamait és a törekvéseit ehhez a mércéhez igazítsa. Vagyis a társadalomnak olyan ösztönzőket kell kialakítania, hogy az emberi cselekvés végeredménye érdekből (egoizmusból, önzésből) legyen pozitív (önzetlen, amit én pozitív sznobizmusnak nevezek). Ezért az egyénnek meg kell adni mindazt, amire vágyik. (Pl. [jó sok] pénz, de olyan módon, hogy ennek ellenértékéért az állami érdekek megfelelő gyermekszám is világra jöjjön.) A társadalmat az emberi vágyak szerint kell berendezni, ugyanakkor a vágyakat a valódi értékek felé kell terelni. Ehhez pedig össztársadalmi mértékű értékforrásra van szükség, mely a nevelésből, a családi, nemzeti altruizmusból ered. Ez tömeges méretben a státusz (nemesítés) által érhető el. A státusz ugyanis az egyéntől megköveteli, hogy egy magasabb kultúrszinthez tartsa magát, mert büszkeségét csak így érdemelheti ki, személyének csak így biztosíthat megbecsülést. (A státusz nélküli „szabad” avagy vad ember szabadsága nyilvánvalóan semmilyen követelményt nem állít az egyén elé, így szabadon „önmaga” lehet, de ennek fejében nem is szerez semmilyen büszkeséget és megbecsülést.)

Arisztokratikus korokban a stílusnak és erkölcsnek az emberből kellett kisugároznia, külső jegyek nélkül is, és nem másodlagosan, pl. a fogyasztási cikkek által. A státusz, a műveltség, a származás, az erkölcs és az értékek hierarchiája nem szolgálhatta az egyént

agresszív hajlamait, a korlátlan önérvényesítést (mint a liberális demokráciában). Ezért ez az altruista erkölcsi alap sokkal kiegyensúlyozottabb társadalmat eredményezett. A nemesi életformában a személyiség vágyainak korlátait mindenki önként, sőt öntudatosan vállalta. Goethe (1829) ezt az attitűdöt a személyiség „szabad, nem tolakodó szellem”-ének nevezte, melynek jegyeit a nemzedékek sora örökíti az egyénre, aki katonáskodásban nevelkedett, kifogástalan modorral rendelkezik, ami a szellem legteljesebb érdemeivel és az idegen nyelvek könnyed birtoklásával párosul, és mindezek fokról fokra vezetik feljebb az embert. (Ezek a legnagyobb veszteségeink, amit az ancien régime elsöprése és a polgári társadalom beköszönte előidézett.) José Ortega y Gasset szerint (1929) nem arról van itt szó, hogy az embernek nem *szabad* azt tennie, amit akar, hanem arról, hogy mindenki csak azt teheti, amit tennie *kell*, aminek *lennie* kell.

Ebben a helyzetben korunk filozófiájának egy része (elsősorban az egzisztencializmus) is utat tévesztett. Sartre szerint az emberi cselekvés legfőbb mozgatóereje a tökéletes önelégültség elérésének vágya, azáltal, hogy az ember saját létezésének okává válik. Azonban szerinte ez a vágy önellentmondó és megvalósíthatatlan. Ezért minden emberi tevékenység haszontalan. A tökéletesen önelégült lényeket, akik önmaguk létezésének okai, a hagyományos istenfogalommal azonosította. Mindnyájan istenné akarunk válni, de Isten szerinte nem létezik. Ezért létünk [pontosabban a tömegember léte] értelmetlen.

Sartre éppen azt tartja elérhetetlennek (az istenülést), ami a nemesi erkölcsi felfogás fő célja volt. A nemesi ideológusok ezt az állapotot egyáltalán nem tartották lehetetlennek, sőt (szinte minimális) követelményként tűzték az ember elé, melyet olyan eszközökkel lehet elérni, mint a könyörületesség, a „szép lélek”, a szolgálat, a műveltség, a rendkívüli szellemi képességek, tehát mindazzal, ami a legtávolabb áll a liberális demokrácia tömegemberétől (és a polgári társadalomtól is).

A közép-európai nemesi köztársaságok ideológusai nem foglalkoztak a *szabadsággal* (a polgárság és a liberális demokrácia alapmantrájával), hiszen az eleve adott volt. Minden nemes rendelkezett a politikai jogokkal, tehát magától értetődően szabad volt. Ami a (köz)nemesi felfogás szerint fontos volt, az az *egyenlőség*, ami fejtegetéseikben a hatalom szinonimája volt. Váradai Péter (1455 k. – 1501), kalocsai érsek és Báthori Miklós (1434 k. – 1506), váci püspök annak a magyar humanista szellemi arisztokratizmusnak a hívei voltak, mely szerint, ha az ember rendkívüli szellemi képességek birtokába jut, „önmagát tovább teremtheti”, istenülhet. Nagy Frigyes (1712–1786), porosz király szerint: „A hatalom szeretete a szép lelkek sajátja; elég csak feléleszteni és ösztönözni, s az emberek, akik addig csak vegetáltak, ezen szerencsés ösztöntől felgyújtva félistenekké válnak.”²² Pápai Páriz Ferenc (és Bod Péter) szótárában (1708, 1801) a *semideus* fogalmának meghatározása: félisten, úri személy.²³ Ez az, aminek *lennie* kell az embernek, ahogyan Ortega y Gasset is vélte.

Hogyan érhető ez el a tömegtársadalom viszonyai között? A nemesi kultúra visszahozatalával, tömeges nemesítéssel. A Magyarországon oly nagyra tartott polgári kultúra helyett a nemesi kultúra felélesztésével. (A polgár a nemes utánozza és egy elsődleges kultúrát a maga számára másodlagos kultúrává tesz. Nekünk pedig az elsődleges és nem a másodlagos kultúrára, nem a másolatra van szükségünk.) Meg kell tehát szüntetni a népet (de nem a nemzetet), és a (köz)népet a tömeges nemesítések által a nemesi a társadalommal kell felváltani, amit (másokkal együtt) már én magam is többször kifejtettem.²⁴

Ha mindenkit megnemesítenénk, újra kialakulhatna a nemesi státusszal együtt járó nemzeti tudat, az önfejlesztés követelménye (azaz kötelezettsége, nem pedig csak a kívánalma), az elsődleges kultúra (szemben a másodlagos polgári kultúrával), a társadalmi

tekintély, a születés kiváltsága (mely lehetővé teszi az egyén számára a hős szerepének az eljátszását, és behatolását a felszín mögé, tehát önmaga folyamatos fejlesztését, – „*Noblesse oblige*” [a nemesség közelez], mondták a franciák), a kivételesség pozíciója (ami megszünteti a közember értéktelenségét, csordajellegét, kiszolgáltatottságát a társadalmi tekintélyeknek). Ahogyan (gróf) Esterházy Péter (1950–2016) író mondta (2013): „*Bizonyos szint fölött nem süllyedünk bizonyos szint alá.*” A nemesek ezenkívül élő genealógiai hagyományokkal is rendelkeznek, tehát az ősök példája is arra indítja őket, hogy (valódi) „félstenekké” váljanak.

Az individualizmustól és a fragmentált családi szerkezettől sújtott Európában *egyedül* a nemesi státusz által tudunk újra életképes (rokon) *közösségeket* teremteni. (Továbbá az általános nemesi társadalom és kultúra adhatná meg a magyar nemzet kulturális kivételességét, valódi mibenlétének meghatározását, egyértelmű elkülönítését más nemzetekhez képest, a magasabb polcra való letekintés lehetőségét a külvilágra, a nemzethez tartozás identifikáló alapját, mint amit a vallás jelent a zsidóknak, a taoizmus a kínaiaknak, a nyelv az angoloknak, a konyhaművészet a franciáknak, a sportautó az olaszoknak, az úrkutatás az oroszoknak, a történelem a görögöknek stb.) Az általános nemesítés emellett biztosíthatná a társadalmi békét is, hiszen eddig még nem hallottunk arisztokrata tömegtüntetésekről, sem lázadásokról, az ő hagyományos családi életükkel tehát nem lehet túl sok baj, bár ma már őket is sújtja a modern társadalmak sok viszássága, amit jelez például a válások számának növekedése, hiszen most már ők is a modern tömegtársadalom tagjai.

A természeti népek közösségi szerveződése lényegében szintén általános nemesi társadalmak, ahol a társadalmon, a nagycsaládon, nemzetségen, félcsoporton, frátrián belül mindenki egyformán értékes egyén, mindenki rendelkezik a társadalmi tekintéllyel, mindenki „valaki” a rokon és társadalmi kapcsolatain keresztül. Náluk sincsenek tömegtüntetések és lázadások a rendszer ellen és náluk is a vérségi társadalmon (nemzetség, frátria, félcsoport, dém stb.) belüli követelményeknek kell megfelelni (az élelem-szerzéssel, kölcsönös segítségnyújtással, házassággal, rítusokkal stb. kapcsolatos kötelességek), melyekből az egyén jogai származnak (a védelemhez, társadalmi pozícióhoz, a vagyonhoz stb. való jog). Nem a külső tekintélyeknek kell megfelelniük, ezért nem az elnyomás, hanem az együttműködés szelleme (az individualizmus helyett a rokon kollektívizmus) érvényesül. Az emberi létnek tehát a vérségi alapú társadalom a természetes szervezeti (biológiai, társadalmi, kulturális, gazdasági, politikai, kultuszközösségi stb.) alapja, nem pedig a vérségi kötelékektől mesterségesen megfosztott berendezkedés (amely csak időlegesen látszattműködőképes, de hosszú távon önmegsemmisítő). Amint a fizikai munka többségét az automatizált ipari termelésben kiváltják a robotok és egyre több ilyen jellegű munkahely szűnik meg, újra lehetőség lesz majd a társadalmi keretek átszervezésére, a természetes rokon kötelékekbe tartozó emberek egybegyűjtésére, egy vérségi alapú társadalom létrehozására.

A mai nyugati tömegtársadalmakban az átlagember magasabb anyagi és elsősorban szellemi jólétének a biztosítása, talán csak az általános nemesi státus, a nemesi cím, minden (arra érdemes) ember megnevesítése által lehetséges, miként azt korábban már javasolta Apáczai Csere János (1658),²⁵ egy ismeretlen lengyel szerző (1790), Maurycy Mochnacki (1833), ugyancsak Lengyelországban,²⁶ és talán Hamvas Béla is (1985).²⁷

Összefoglalva: mire van tehát szükség a társadalom koherens és szerves átalakításához? 1. Mindenkit (az egyén és az állam szempontjából értékes módon cselekvőket, a 3. csoportot) státusszal (nemesi címmel) kell felruházni. 2. Ezen egyéneket másokkal együtt (akik szintén rendelkeznek a státusszal) a saját vérségi közösségükön belül kell

kulturális (erkölcsi), gazdasági, politikai közösséggé szervezni. A rokonságokból létre kell hozni a nemzetségeket, élni a nemzetséggel (szakrális, gazdasági, politikai, erkölcsfelügyelői tekintéllyel, nemzetségi központtal stb.). 3. Az államot (egy monarchikus berendezkedésben) ezen vérségi egységekből kell egybeszervezni. 4. Az állam és a kisebb közösségek fenntartásához szükséges tekintélynek (erkölcsnek) az egyéni és állami erkölcsök azonosságán (a közös értékek elfogadásán és az azokhoz való ragaszkodáson) kell nyugodnia.

Ha tehát valaki vagy valamilyen intézmény erkölcsi követelményt állít az egyén elé (pl. azt, hogy a nemzet demográfiai helyzete miatt öntudatos módon cselekedjen és a nemzet érdekében vállaljon több gyermeket, akkor is, ha az neki személy szerint hátrányt okoz), akkor ezt az egyén önként elfogadja, sőt ennek érdekében az önfeláldozástól sem riad vissza. Ezzel be is zárul a kör, mert az egyén cselekvése az alsó szinten az erkölcsi alapról indul és a felső, állami szinten az erkölcsi alapon ér célba.

JEGYZETEK

- 1 Szegedi László: *Az időzített bombák hatástalanítása*. Valóság, 2016/4. 12.
- 2 Uo. 10–12.; Szegedi László: *Szaporodási verseny*. III. rész. Valóság, 2015/7. 84–85.
- 3 Szegedi, Valóság III. rész 2015/7. 88., Uő: 2016/4. 15.
- 4 Szegedi, Valóság 2016/4. 1–2.
- 5 Helmut Schelsky: *Wandlungen der deutschen Familie in der Gegenwart*. Stuttgart, 1954. 218.; Ralf Dahrendorf: *Die angewandte Aufklärung. Gesellschaft und Soziologie in Amerika*. Frankfurt am Main – Hamburg, 1968. 43.; Heinz Dietrich Ortlieb – Friedrich Wilhelm Dörge: *Modellanalysen. Bd. 2. Wirtschaftsordnung und Strukturpolitik*. Opladen, II. 1970. 213.
- 6 Andreas Müller: *Das Konsumverhalten und seine Auswirkungen auf die Distributionsform*. Winterthur, 1971. 93.
- 7 Szegedi László: *Tömegkor*. II. rész. Valóság, 2010/4. 102.
- 8 Franz Wurm: *Wirtschaft und Gesellschaft heute. Fakten und Tendenzen*. Opladen, 1974. 147.
- 9 William Henry Beveridge: *Full Employment in a Free Society*. London, 1944.
- 10 Szegedi, Valóság III. rész 2015/7. 82–85.; 2016/4. 6–11.
- 11 Igazné Prónai Borbála: *A kötelező társadalombiztosítás kialakulása, fejlődése Magyarországon*. Budapest, 2006. 59.
- 12 A magas népszaporulat tette lehetővé a vietnámi háború (1965–1973) megnyerését is Észak-Vietnám számára. Az európai szocializációs értékrend keretében felfoghatatlan módon Ho Si Minh ugyanis hideg fejjel kikalkulálta, hogy a háború mindaddig fenntartható, amíg az országban több gyermek születik, mint amennyi katona elesik. Az amerikaiak számára (az eltérő szocializációs értékrend és a demográfiai hátrány miatt) a szinte korlátlan embervesztés már nem volt vállalható, ami a háború feladására kényszerítette őket. Észak- és Dél-Vietnám együttes embervesztését 1+0,25 millióra becsülik, míg az amerikaiak 58 220 halottat tartanak nyilván. Az 1974-es (é- és d-) vietnámi népességnek (24+43 millió) a veszteség az 1,87 százalékát tette ki; az akkori amerikai népességnek (210,5 millió) pedig a mindössze a 0,0028 százalékát, de kvázi békeidőben az amerikaiak számára még ez is vállalhatatlan volt. Az 1974-es amerikai népesség az öszvietnámikak a 3,14-szerese volt (a dél-vietnámi és az amerikai népesség az észak-vietnámikak a 8,81-szerese volt), a mai (2017) amerikai népesség (325,15 millió) pedig a mai vietnámi népességnek (91,7 millió) a 3,55-szöröse. A nagyobb vietnámi népszaporulatot tehát a folyamatos amerikai bevándorlás is épp hogy csak ellensúlyozta (miközben a vietnámi népszaporulat még a háborús veszteségeket is sikeresen pótolta). Ha időközben Amerikában is olyan lett volna a népszaporulat, mint Vietnámban (2017-ig 1,37-szeres növekedés), az USA lakossága ma bevándorlás nélkül is 288,39 millió lenne (a bevándorlás tehát minimálisan 40 millió főt adott hozzá az amerikai népességhez). A mai vietnámi népszaporulat mellett (1,91-es családonkénti átlagos gyermekszám) a háború folytatása ilyen veszteségek mellett már nem lenne vállalható, tehát a háború a vereségükkel érte véget.
- 13 Gilbert Keith Chesterton: *Heretics*. London, 1909.
- 14 Tamás Gáspár Miklós: *Konzervativizmus, filozófia és Kelet-Európa*. Világosság, 1993/2. 3–14.
- 15 *Magyar néprajzi lexikon*. III. 2009. (nagycsalád címszó)
- 16 *Magyar néprajzi lexikon*. III. 2009. (nemzetiség, nem, nemzet címszó)

- 17 Szevedei László: *Individualizmus a nemesi köztársaságokban*. Valóság, 1994/8. 6.
- 18 Daniel Bell: *The Cultural Contradictions of Capitalism*. New York, 1976.
- 19 John Lukacs: *A XX. század és az újkor vége*. Budapest, 1994.
- 20 Russel Kirk: *The Conservative Mind*. University of St Andrews, 1953.
- 21 H. Hahn: *Angriff auf die Zukunft*. Wien – München – Zürich. 1972. 359.
- 22 Oeuvres de Frédéric le Grand. IX. 98.
- 23 Dictionarium Latino–Hungaricum... a Francisco Páriz–Pápai... intentione ac labore Petri Bod de F. Tsernaton V. D. Ministri M. Igeniensis. Tomus I. Posonii et Cibini, 1801. 558. (Pápai Páriz Ferenc szótárának Bod Péter általi kiadása. Első megjelenése: Lőcse, 1708, majd bővítve Bod Péter által Szeben, 1767.)
- 24 Szevedei László: *A feudalizmus mint haladó társadalmi rendszer*. Valóság, 1992/5. 48.; Uő: *Nemesi köztársaság*. Valóság, 1993/8. 68.; Uő: *Individualizmus a nemesi köztársaságokban*. Valóság, 1994/8. 8–11., 14–15.; Allen Armac [Sz. L.]: *Mass Society and Mass Culture*. Charleston, 2005. I. 183–195.; Sz. L.: *Tömegkor*. I. rész, Valóság, 2010/3. 82., II. rész, Valóság, 2010/4. 83–90.; Uő: *Szaporodási verseny II*. Valóság, 2015/6. 45–46.; Uő: *Az időzített bombák hatástalanítása*. Valóság, 2016/1. 16.
- 25 Szevedei László: *Nemesi köztársaság*. Valóság, 1993/8. 68.; Allen Armac [Sz. L.]: *Mass Society and Mass Culture: Reinventing the Nobleman*. I–II. h. n. [Charleston], 2005.
- 26 Szevedei László, Valóság 1994/8. 9.
- 27 Szevedei László, Valóság, II. rész, 2010/4. 89.

